

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasov po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vredniti po 10 Din
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Socialna“ politika
SDS.

Pretekli četrtek smo pod zgorajšnjim naslovom obravnavali zasluge SDS na socialno-političnem polju. Dotaknili smo se samo gospodarstva SDS v bolniški blagajni in posredovalnice za delo v preprisanju, da bomo dobili na to kakšno pojasnilo. Toda »Jutro« molči na tam ugotovljena dejstva kot grob. Ker pa je stvar prevažna, da bi se na ta način umolčala, navedemo danes še nekaj zaslug SDS na socialno-političnem polju.

Kakor znano je slovenska deželna vlada, dokler je imela kaj avtonomije in ni imela v njej odločilne besede SDS, uredila tudi vprašanje nadzorništvaja dela. Organizatorično si je stekel na tem polju največ zaslug ing. Štebi, ki je izdelal tudi tozadevni zakon, ki je bil za časa dr. Kukovčevega ministirovanja tudi sprejet. Dr. Kukovec je bil namreč mož, katerega dela so bila popolnoma odvisna od sodelavcev v posameznih panogah. Na onih poljih, kjer je imel dobre sodelavce, si je dal dopovedati marsikaj, kjer pa je bil odvisen od slabih referentov, so tudi njegovi zakoni skrajno slabi. V smislu dr. Kukovčevega zakona je bilo torej ustanovljenih jeseni 1. 1921. v državi 21 inspekcij dela, ko je pa prevzel za dr. Kukovcem ministristvo za socialno politiko dr. G. Žerjav, je bilo eno prvih njegovih del to, da je skrčil z naredbo z dne 25. avgusta 1922. število inspekcij dela na 10 in sicer tako, da je reduciriral samo inspekcije dela po Sloveniji in na Hrvaškem.

Nadaljna njegova zasluga je bila ta, da je poleti 1. 1922. ukinil inspekcijo dela kot samostojen oddelek ministristva za socialno politiko ter jo podredil drugemu oddelku, s katerim ni imela niti na manjših stvarnih stikov.

V takem smislu se je vršilo tudi delovanje inspekcije dela v zadnjih letih, ko je bil dr. G. Žerjav opetovano član vlade in s tem v polni meri soodgovoren za vse njene ukrepe in neukrepe. Slovenske inspekcije dela so pustili brez zadostnega uradniškega aparata, vsled česar seveda niti približno niso mogle izvrševati svojih nalog. Po zakonu je n. pr. predpisano, da morajo biti vsi industrijski, trgovski in obrtni lokali pregledani vsaj dvakrat na leto, toda danes imamo v Sloveniji celo vrsto občin z mnogimi tozadevnimi podjetji, kamor po prevaru še sploh ni stopil inspektor.

Začasa »socialnega« politikanja SDS so bile socialno-politične institucije degradirane v čisto navadna pridobitna podjetja. Glede posredovalnic za delo smo dokazali to že v enem izmed prejšnjih člankov, a isto velja glede inspekcije dela, kajti samo za pregledovanje kotlov je n. pr. pobrala ljubljanska inspekcija dela 1. 1924. 349.600 dinarjev na kolkah, za vloge pa 21.677 dinarjev, torej neprimerno več nego je stala vsa institucija.

Če so torej postale različne socialne institucije nepriljubljene, je v prvi vrsti kriva tega popolnoma upravna nesposobnost SDS. Delodajalci komaj čakajo njih demontacijo zaradi velikih davkov zanje, med delavstvom pa ne opažamo potrebne zanimanja zanje zaradi tega, ker niti od daleč ne vršijo tistih nalog, ki bi jih morale. Tako prihajamo po zaslugah »socialnega« politikanja SDS do tega, da se vsled njene popolne strokovne in upravne nesposobnosti na vseh koncih in krajih rušijo zavodi, ki bi jih vsled vedno bolj poslabšajočega se socialnega in gospodarskega položaja pri nas vedno bolj rabili.

H koncu si ne moremo kaj, da ne bi dr. G. Žerjava še vprašali, zakaj ni hotel nikdar izvesti dobrih naredb, ki jih je njegov ministristki preanik izdal in da ne bo nobenega zavijanja, mu jih enostavno navedemo, to so namreč naredba glede inspekcije morske plovbe z dne 23. avgusta 1921, naredba glede inspekcije prometnih podjetij z istega dne in naredba glede inspekcije domače in hišne industrije tudi z istega dne.

PROMETNI MINISTER INSPICIRA.

Zagreb, 18. jan. (Izv.) Prometni minister Krsta Miletić je prišel včeraj v Zagreb. Imel je sestanek radikalne stranke in obiskal tudi direktorjo državnih železnic. Minister je izjavil, da bo obiskal tudi druge direkcije in bo pregledal njihovo poslovanje.

HSFS.

Zagreb, 18. jan. (Izv.) Zagrebška mestna organizacija Hrvatske zajednice je včeraj likvidirala in se pretvorila v organizacijo HSFS. Program HSFS sta razlagala dr. Skulj in dr. Lorković. Istotako je likvidirala Hrvatska zajednica v Splitu.

Debata o zunanji politiki vlade.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Včeraj v nedeljo je fin. odbor razpravljal ves dan dopoldne in popoldne do poznih ur o proračunu ministristva za zun. zadeve. Na dopoldanski seji je otvoril razpravo minister

DR. NINČIČ

s kratkim ekspezejem o naši zunanji politiki. Omenjal je, da se naša zunanja politika, kakor tudi vsa mednarodna politika giblje v smislu lokarnske pogodbe, ki je utrdila mir v Evropi in garantira narodom mirnejšo bodočnost. Politika miru mora biti tudi glavno načelo naše zunanje politike. Predhodno pa je treba, da se rešijo z našimi sosedi vsa ona vprašanja, ki bi nas mogla v prijateljskih odnosih s sosedi motiti. Nato je minister zagovarjal proračun svojega ministristva. Pravi, da se je upoštevalo načelo varčevanja tudi v njegovem resurcu. Proračun je zmanjšal od 220 na 182 milijonov.

Za ministrom je prvi govoril radikal Stepanović, ki je v imenu vladne večine predlagal odpravo poslaništva na Japonskem in na Španskem, ki že dalje časa ni ta zasedeni, zmanjšanje števila konzulatov od 18 na 14 in znižanje plač nekaterim poslanikom.

Za Stepanovićem je obširno kritikoval način štedenja v ministristvu za zunanje zadeve davičevičev dr. Sumenković. Varčevanje v tem ministristvu je v nasprotju z izjavo finančnega ministra Uzunovića, ki je pred par dnevi izjavil, da v vojnem in zunanjem ministristvu ni mogoče varčevati. Govornik vprašuje, kaj je zunanji minister ukrenil za osiguranje naše države diplomatskim polom. Po Lokarnu se je pojavil takoj protest od rusko-turške strani, naperjen proti lokarnski politiki in Društvu narodov. Ta protest je dobil obliko rusko-turške zvezne pogodbe, naperjene proti Angliji in Društvu narodov. Nekaj dni po sklenitvi te zveze je pa naša vlada zelo intimno sprejela zunanjega ministra turške republike. Takoj se je opazilo na zapadu čudno razpoloženje proti naši državi.

GOVOR DR. KULOVCIA.

Nato je govoril dr. Kulovec, ki je izvajal tako-le: L. 1924. smo dobili od zun. ministra dr. Ninčiča v fin. odboru izčrpano poročilo o zun. politiki na splošno in še posebej glede na svoje sosede. Sedaj pa smo slišali edino besedo, da je naša politika v znamenju lokarnskih pogodb. To je tako splošno rečeno, da ne pove ničesar. Mi nismo ničesar čuli o naših odnosih do Grčije, Madjarske, Avstrije in Italije. O tem ne moremo ničesar izbrati, če slišimo samo splošne opazke.

Govornik se omeji samo na dve točki, ki jasno kažejo, da naša zun. politika ni popolnoma v skladu z lokarnsko pogodbo. To sta naša politika napram Italiji in nasproti avstrijskemu gibanju za priključitev k Nemčiji. Dasi se v javnosti od obeh strani slovesno zatrjuje, da živi naša država v najlepšem prijateljstvu z Italijo, g. Mussolini mirno govori o ustvarjanju nekdanjega rimskega imperija. Italija je od Nemčije prevzela geslo »Der Drang nach Osten«, to je gospodarsko in politično prodiranje na vzhod in v Podonavje. Oficijelne osebe govore v Italiji o potrebi prodiranja v Dalmacijo. Po drugi strani pa hoče Italija svoje gospodarstvo tudi na ta način zasigurati, da uničuje naš živelj ob svojih državnih mejah.

Poslanec nato obširno razpravlja o preganjanju Slovencev in Hrvatov v Italiji, tako v šoli, kakor v javnem življenju ter ugotavlja, da se je naša vlada po zadnjih tržaskih dogodkih opravičevala pri g. Mussoliniju. Naša vlada radi prijateljstva stalno odnehuje od Reke do tržaskih dogodkov in popuša na vsej črti. Italija je šla Avstriji na roko pri plebiscitu na Koroškem in tudi sedaj, se zdi, da ni popolnoma neudeležena pri obnovi priključitvenega gibanja k Nemčiji. Ko je postala Nemčija po lokarnski pogodbi v političnem pogledu bolj svobodna, so one osebe, ki so za priključitev Avstrije k Nemčiji zopet dvignile

glavo. Govornik poziva vlado, da to vprašanje zasleduje, če noče imeti nekoč meje nemške države na Karavankah.

Govornik našteva slučaje o preganjanju Slovencev na Koroškem in zahteva od vlade, da končno zavzame odločno stališče za varstvo naših ljudi na Koroškem in v Italiji.

Nadalje govori o Rusiji in izjavi, da povzema iz tega, ker je postavljen v proračun kredit za konzulate v Rusiji, da je ta postavka znamenje, da hoče vlada obnoviti zveze z Rusijo. Dalje izjavi, da imamo mi še veliko število ujetnikov na Ruskem, za katere se ministristvo dosedaj ni prav nič zmenilo. V dokaz navaja značilno dejstvo, da je dobil, ko se je obrnil radi nekega Slovence, ki je v Rusiji ujet na češkoslovaško zun. ministristvo, odgovor v par tednih, dočim mu naše ministristvo za zun. zadeve, na njegovo vlogo, doslej še ni odgovorilo, dasi je radi tega stavil celo interpelacijo.

Govornik se bavi nadalje z vprašanjem naših izseljencev in posebej z izseljenci v Nemčiji, na Francoskem in v Ameriki. Vlada se za slovenske in hrvaške izseljence prav nič ne briga. Slovenskih konzulov ni nikjer, slovenskim šolskim sestram, ki so potovale v Ameriko, da tam razvijejo svoje delovanje na slovenskih in hrvaških šolah, niti potnih listov ni hotelo dati. To postopanje mora vsakdo vzeti kot jasn znak, da naša vlada noče imeti s slovenskimi izseljenci v tujini nobenih kulturnih stikov.

Za poslancem Kulovcem je govoril

POSL. PUŠENJAK.

Tudi on je protestiral proti načinu, kako je informiral zun. minister odbor o naši zun. politiki. V vsej naši zun. politiki je opaziti premalo agilnosti. Opaža se, da nima naša država nobene iniciative, ampak da caplja v važnih vprašanjih zun. politike za drugimi državami. Naše zun. ministristvo in naši zastopniki v tujini ne delujejo tako, kakor bi morali, ker ne dobe naša trgovina, industrija in izvoz od naših konzulatov skoro nobene pomoči. Nujno potrebno bi bilo, da proučavajo strokovni uradniki, dodeljeni našim zastopnikom v tujini, razmere v tujih državah, obveščajo o svojih opazovanjih domovino in tako pomagajo večati naš izvoz. Mnogim našim konzulatom so dodeljeni novinarski atašeji, o čijih delovanju pa nič ne slišimo, vemo pa, da je inozemstvo o razmerah v naši državi, popolnoma napačno informirano.

Minister za zun. zadeve bi nam moral pojasniti izčrpano vprašanje zavoda sv. Hieronima, ki je več tednov razburjalo javnost. Minister bi moral podati popolno sliko tega vprašanja, kakor odgovarja resničnemu stanju in ovreči vse one trditve, ki niso bile v skladu z dejstvi.

Naša vlada, podpirajoč predstavnike bivše carske Rusije, dosedaj ni še ničesar storila, da vzpostavi zveze s sedanjo Rusijo, z največjo slovansko državo. Da nam to ni v prid, ni treba posebej povdarjati in prav tako ne škode, ki je od dne do dne večja. Kakšno škodo trpimo že radi tega, ker živi toliko naših ujetnikov v Sibiriji in v Mandžuriji, ki ne morejo domov.

Govornik se peča na to z dispozicijskim fondom in obširno ocenjuje tehnično stran tega proračuna. Nato stavi svoje predloge. Med drugim zahteva, da se sprejme več Slovencev v zun. službo in da se tudi v tem ministristvu vpelje boljši sistem, če ne že popolna enakopravnost vseh treh narodov.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Na včerajšnji popoldanski seji so nadaljevali razpravo o proračunu ministristva za zunanje zadeve. Besedo so dobili sam. dem. Juraj Demetrović, ki je napadel Radića radi njegovih izjav glede tujih držav, davičevičev Sečurov, ki je sprožil razgovor o aferi mažarskih ponarejenih bankovcev, dr. Radonić, dr. Grgin, dr. Polić, dr. Kanić in minister dr. Ninčič, ki je glede na vprašanje Sečurove izjavil, da vlada pazno zasleduje razvoj dogodkov na Mažarskem.

Proračun ministristva za gozdove in rudarstvo.

Belgrad, 18. jan. (Iv.) Danes dopoldne je prišel v pretes proračun ministristva za šume in rude. Prvi je imel daljši ekspeze minister sam, ki je naglasil, da je letošnji proračun večji od lanskega in je to dejstvo skušal opravičiti. Nato so bili stavljeni predlogi

za črtanje kreditov v znesku 47 milijonov in za redukcijo 154 službenih mest. Med drugimi so črtani krediti za oblasni rudarski upravi v Skoplju in v Podgorici. Pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani je odpravljeno mesto enega višjega referenta, 3 referentov, 1 inž-

nirja in 1 poduradnika. Ta mesta doslej niso narjav za podporo ekskurzij na tej šoli, v Celju se črta eno mesto, ki tudi doslej ni bilo zasedeno. Nadalje se črta kredit 7000 dinarjev za za podporo ekskurzij na tej šoli, potem kredit 60.000 Din za podporo znanstvenih ekskurzij na tej šoli, potem kredit 100 tisoč Din za potnine pri študijskih potovanjih v tujini. Znatno so znižani krediti za geološka zavoda v Sarajevu in v Splitu.

V šumski upravi je črtanih 10 mest okrožnih šumarjev in 4 mesta pošumarjev. Slovenija pri tem ni prizadeta.

Črtani so potem vsi dodatki za težka dela v znesku 331.000 Din. Dalje vsi krediti za čezurno delo in deputati za referente pri političnih šumarskih upravah, zmanjšani pa deputati uradnikov pri šumskih upravah. Pri ljubljanski šumarski direkciji so zmanjšali potnine od 40.000 na 30.000 Din.

Za ministrom se je prvi oglašil posl.

PUŠENJAK.

Glavne misli njegovega govora so: Ministristvo za šume in rude je doseglo, da se je njegov proračun zvišal skoro za eno tretjino, to je od 358 milijonov Din na 461 milijonov. Pričakovanje, da bo mogoče z zvišanimi krediti zadovoljiti vse potrebe, ki jih ima to ministristvo, pa je vladna večina uničila s tem, da je predložila preširane redukcije ravno v tem ministristvu, ki je tako silnega pomena za naše narodno gospodarstvo. Gozdovi so v naši državi glavni vir dohodkov. Izvoz lesa drugih gozdnih proizvodov je največ pripomogel, da je postala naša trgovska bilanca leta 1924. aktivna. Od vsega izvoza v vrednosti 9,5 milijarde je znašal izvoz lesa in gozdnih pridelkov 1 milijardo 943 milijonov dinarjev ali domala 2 milijardi.

Danes sta naša lesna trgovina in industrija v težki krizi, ki so jo povzročile padec cen, težkoče pri vnovčenju naših gozdnih pridelkov in inozemska konkurenca. Zahtevali smo zvišanje uvoznih carin za les. Odslek fin. odbora je pristal, vlada pa se ni pobrigala, da bi v skupščini sprejela carinski tarif. Izvoz lesa je treba pospešiti z znižanjem izvoznih carin. Doseči je treba neposredne zveze s prekmorskimi državami, da se znebimo Italije kot posredovalca, ki kot posredovalec mnogo zasluži na škodo našega gospodarstva. Treba je, da se znižajo neznosni davki, katere morajo plačati gozdni posestniki in lesni podjetniki in industrijalci.

Tudi rudarstvo se nahaja v krizi. Splošna gospodarska kriza je zmanjšala uporabo premoga in je povzročila znižanje od 11 milijonov na 7.990.000 v avgustu 1925. Vsled tega se je zmanjšala produkcija. Kljub zmanjšani produkciji se zaloge v državnih rudnikih od meseca do meseca večajo, premoga ni mogoče vnovčiti. Državna podjetja vedno manj uporabljajo premog iz državnih rudnikov in vedno bolj iz zasebnih rudnikov. Splošno je mnenje, da igrajo pri tem dejstvu razne provizije veliko vlogo. Z zaščitno carino je treba onemogočiti uvoz iz inozemstva, izvemši premog z visokimi kalorijami za gotove panoge industrije. Govornik omenja še druge vzroke krize, posebno birokratično nekomercijelno upravo.

Poslanec svari odločno pred znižanjem mezd in drugih dohodkov rudarjev, ker pomenijo v kolektivni pogodbi določeni prejemki minimum rudarskih plač, ker je konferenca v Sarajevu odklonila vsako zmanjšanje in vsled vladajoče draginje ne dopušča nobenega znižanja. Ministristvo naj poskrbi za to, da se sprejmejo reducirani rudarji nazaj na delo in da se materijelno stanje rudarjev v državnih rudnikih izboljša.

Ze davno se obljublja nov gozdni zakon, lovski in rudarski zakon. Svoj čas izdelani načrti so strokovnjaki nepovoljno ocenili. Ministristvo dolžnost je, da uvažuje stvarno kritiko in da predloži nov zakon.

V proračunu so pretirani izdatki za upokojene uslužbence, medtem ko vladna večina zmanjšuje kredite za prometni material za 10 milijonov, mezde pa znižuje za 20 milijonov. Redukcija navedenih kreditov onemogočuje napredek rudnikov in uvaževanje upravičenih delavskih zahtev. Krediti v znesku 20.000 za pomoč za delavce v nujnih in izrednih slučajih, je sramotno nizek in absolutno nezadosten.

V državi se premalo skrbi za strokovno šolstvo, za gozdarsko šolstvo v Sloveniji. Namesto, da bi se tala šola, za katero so bili krediti že pred tremi leti v proračun poslavljeni, čimprej ustanovila, pa se reducirajo številna upraviteljstva gozdarskih šol, a čemer bo še bolj trpelo strokovno šolstvo. Protestira

proti dejstvu, da se zmanjšujejo krediti za plačevanje davkov od državnih šum v Sloveniji od 160.000 na 26.500 Din. Posledica tega bo, da se ne bodo plačali ne državni davki, ne občinski, ne druge doklade, kakor se to dogaja v Velenju in pri državnih premogovnikih. To je nezakonito, da se morajo občinski in okrajni zastopi boriti za plačilo občinskih in drugih doklad, katere bi morali premogovniki plačevati na podlagi proračunov občin in okrajnih zastopov, odobrenih od velikih županov. Stavljajo tozadevne predloge.

Protestira proti kreditu 3 milijone za cesto na hrib Avalo, ki bo služila za avtomobil-ske izlete.

Za njim je govoril poslanec Demetrovič, ki je predvsem kritiziral dejstvo, kako se štedi v tem ministrstvu, namreč da ministri v tem času kupijo štiri nove avtomobile. S proračunom tega ministrstva se zelo obširno bavi.

Na popoldanski seji je kot prvi govornik nastopil poslanec

KULOVEC.

V svojem govoru je nastopil proti znižanju kreditov za delavske mezde. Vlada hoče tukaj črtati, ne pove pa nobenih razlogov. Ali hočejo

obrat restringirati ali pa mezde znižati? Ne za eno, ne za drugo ni nobenega razloga. Druga je se ni znižala. Država je dolžna, da delavce dostojno plača, da jim da razne socialne naprave, posebno da poskrbi za stanovanja.

Dalje govori, da bo premožnejši dražji kakor drugod, če se bodo, kakor se govori, ustanovila še nova posredništva za prodajo premožnosti. Govori o Trboveljski družbi, ki ima velike dobičke za delavstvo pa ne skrbi dovoli. Zahteva od ministrstva pojasnilo, kaj je ukrenil, da se že enkrat napravi pri Trboveljski družbi red.

Bavi se s pogozdovno akcijo. Ugotavlja, da se v tem oziru skoro nič ni napravilo. Zahteva, da se vprašanje državnih planin v drž. domenah in verskega fonda, kjer imajo kmetje servitutne pravice, pravilno reši. Potrebno so melioracije planin. Vlada v tem oziru nič ne stori, dasi je po zakonu dolžna prispevati. Poslanec stavlja tozadevne predloge.

Minister je na to odgovarjal, da bo ob priliki, ko bo odgovarjal na znano Kremžarjevo vprašanje o Trboveljski družbi, dal vsa potrebna pojasnila. Nato govori o pogozdovanju. Njegov proračun je bil sprejet s predloženimi in navedenimi redukcijami s 16 proti 6 glasovom.

Zapostavljanje katoliške veroizpovedi.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Za razpravo o proračunu ministrstva za gozdove se je pričela razprava o ministrstvu za vere. Celoten proračun ministrstva za vere znaša 141 milijonov dinarjev. Razdeljeno je tako-le: Za upravo ministrstva samega 15 milijonov 160 tisoč, za pravoslavno versko upravo 56 milijonov 51 tisoč 932 dinarjev, za srbsko pravoslavno semenišče 11 milijonov 787 tisoč 227, za rimskokatoliško versko upravo 33 milijonov 569 tisoč 276, za starokatoliško 249 tisoč, za evangeliško 804 tisoč, za muslimansko 16 milijonov 290 tisoč 275 dinarjev. Za šeriatsko šolo in muslimansko gimnazijo v Sarajevu 2 milijona 57 tisoč 126 dinarjev, za visoko šolo muslimanskih igumanov »kralja Aleksandra« v Skoplju 1 milijon 485 tisoč 600 dinarjev, za židovsko versko upravo 1 milijon 78 tisoč 560 dinarjev. Poleg tega so določeni izredni krediti v znesku 858 tisoč za pravoslavno upravo, 500.000 za zgradbo katoliškega semenišča v Splitu in muslimansko versko upravo v Splitu.

Minister je čutil potrebo, da opraviči očitne krivice, ki so v direktnem nasprotju z ustavo in ki se izražajo v tem, da po lastnem priznanju ministra pride na vsakega katolika državnih izdatkov za katoliško veroizpoved 8 dinarjev, na vsakega pravoslavne pa 14 dinarjev, češ, dosedaj se ni še ničesar spremenilo, ampak se vzdržuje staro razmerje, kakor je bilo doslej. Izraža se upanje, da bo razmere s katoliško cerkvijo dobro uredil.

Iz celega govora se je videlo, da ne more opravičiti svojega zapostavljanja katolicizma. Nato je vladna večina predlagala nekatere izpremembe, katere je minister sprejel.

Nato se je pričela debata. Poslanec PUSENJEK je izjavil: Čl. 12, ustave, ki govori, kako se ima delati proračun za posamezne veroizpovedi, se niti malo ne upošteva. Minister za vere bi se moral brigati, da bi vladale pristranske razmere med vlado in cerkvijo in verskimi organizacijami, da bi se podpirale verske institucije. Minister bi se moral brigati za materialna sredstva. Z grko-katoliki se ne postopa pravično in v smislu zakona, ampak se jih preganja, kakor je razvidno iz člankov v »Katoliškem listu«. — Najbolji dokaz za zapostavljanje katoličanov je sprejetje predloženega proračuna. Po številu vernikov, bi se moral proračun 141 milijonov tako razdeliti, da bi odpadlo na pravoslavne 46,6%, na katoličane 39,4% celega proračuna. Že lani je vlada dala pravoslavnim 52 milijonov, za katoličane samo 29 milijonov. Letos je razlika še večja. Na pravoslavne odpade vsega skupaj 69 milijonov, na katoličane 34 milijonov. Pravoslavni dobe več, kakor jim gre, katoličani pa za 21 milijonov manj. — Minister za vere se nadalje ni brigal za to, da bi se uresničile zahteve škofovske konference v Zagrebu. Toplo se zavzema za duhovnike, posebno za upokojene, ki posebno v Sloveniji živijo v neznosnih razmerah.

Nato je govoril nemški poslanec Schuhmacher, ki se je zavzemal za protestantovsko veroizpoved.

Posl. Demetrovič (sam, dem.) govori za ločitev cerkve od države. Stavi kulturni boj v Franciji za vzor in pravi, da je proti pogajanju za konkordat, zahteva, da vlada imenuje škofo in izjavlja, da bo konkordat, ako ga sklenemo, nasprotoval svobodoumnim načelom ustave. Nato napada konkordat, češ da ni dovolj popustljiv pri uvedbi staroslovenskega liturgičnega jezika. Brani bivšega poslanika Smolaka in napada vlado, ker ga je odpoklicala. Na Vatikan vali krivdo fašističnega nasilnega vladanja in pravi končno, da bi morala vlada dati denar mesto za cerkvene in verske ustanove za gospodarske namene.

GOVOR POSLANCA SMODEJA.

Posl. Smodej pravi, da katoličani nimamo v državi enakopravnosti, kar se da povzeti iz mnogih ukrepov sedanjega in bivših režimov. V proračunu se skrbi celo za pravoslavna dešna semenišča in morajo zanje prispevati davkoplačevalci iz vse države. Opozarja na zavod sv. Stanislava v Št. Vtu nad Ljubljano, ki ni samo najmodernejši, nego tudi najboljši zavod v državi. Vlada pa noče ničesar vedeti

o tem, zakaj je bil zgrajen ta zavod v bivši Avstriji in kako velkanske zasluge si je stekel, ne samo za vzgojo gimnazijskega naraščanja, marveč tudi za kulturo slovenskega naroda sploh. Govornik podrobneje opisuje zgodovino borbe slovenskega naroda za slovensko šolstvo in konstatira ogromne zasluge slovenskih školarov in slovenske duhovščine v tem pogledu.

Govornik nadalje kritikuje plače katoliških župnikov. Katoliški župniki dobivajo po 3000 K na leto, češ, debivata dva pravoslavna župnika v Sloveniji po 5000 Din na leto. Ostro kritikuje obnašanje vlade, ki pusti slovensko duhovščino, ki ima velkanske zasluge za kulturni in socialni napredek slovenskega ljudstva, stradati. Skandal je, če človek vidi v Ljubljani duhovnike, ki nimajo samo srednje šole, ampak tudi visokošolsko izobrazbo, v strganih oblekah.

Skraini čas je že, da se kronske plače spremenijo v dinarske. Navaja tudi krivično stališče, ki ga je zavzela vlada pri razvrstitvi duhovništva, ki jih je razvrstila, kakor da bi imeli samo srednjo šolo, ne pa tudi bogoslovni študij. Opozarja, da znaša čisti donos verskega zaklada na Kranjskem 5.600.000 Din, odnosno vsaj znašati bi moral, če bi se pravilno upravljalo.

Posl. Demetrovič je sprožil vprašanje ločitve cerkve od države. Če se v parlamentu načne to vprašanje, potem moramo načeti tudi drugo vprašanje, ki je v tem v zvezi, in reši: Vrnite verski zaklad cerkveni upravi in duhovščini se bo bolje godilo nego danes! Opozarja ministra na potrebo, da ugotovi, koliko je znašal verski zaklad v današnji Stajerski in da zračuna, koliko bi moralo od njega odpasti na Spodnje Stajersko. Zdi se namreč, da je ves ta zaklad ostal v Avstriji.

Nato zahteva, da minister zbere vse podatke, koliko znašajo verski fond v celi državi. Odgovarja na Demetrovičeva izvajanja in ga neusmiljeno izdela. Iz celega Demetrovičevega govora se vidi, da nima pojma o konkordatu, ki določa pravne odnose med cerkvijo in državo po medsebojnem sporazumu. Država mora biti v nekem odnosu do cerkve. Če se izvrši ločitev cerkve od države, je to tudi odnosa med obema suverenima oblastima. Demetrovič govori konfuzno in si nasprotuje. Govori o svobodi, pa je za nasilje proti cerkvi. Ločitev je lahko dobrohotna ali surova. V Ameriki je bila v prvem začetku dobrohotna. Katoličani imajo polovico več svobode, kakor so jo imeli Jugoslavlani pod ministrom njegovega šefa Pribeševića. Pokaže na fraze o svobodi vesti, kakor si jo predstavlja Demetrovič, v taki jasni besedah, da so njegove besede razen Demetroviča, odobravalji vsi poslanci, zlasti ko je izjavjal, da se vprašanja starega bogoslužnega jezika demokratije poslužujejo samo za to, da bi imeli sredstvo za napade proti Cerkvi.

Ožigal je postopanje, ki ga je zakrivil Smolaka v tem vprašanju. Če posl. Demetrovič zahteva, da je treba mesto za cerkvene zadeve, na katerih je interesirana država, dati več za gospodarske namene, je to popolnoma po demagoških metodah francoskih framasonov. Ti so kazali na cerkveno premoženje, češ, daj naj se porabi za delavsko zavarovanje. Ko so pa konfiscirali cerkvena posestva in premoženja, so izginili ogromni milijoni v žepih spekulantov.

Minister Trifunović je odgovarjal na govornikova izvajanja. Poudarjal je, da ni v njegovem ministrstvu nobenega nasprotja proti katoliški cerkvi. Priznava, da so duhovniki beraški plačani in ravno tako tudi pravoslavni. Zatrjuje, da bo skušal to izboljšati. Na to govori o konkordatu. Priznava, da je potreben in da hoče vse storiti, da se dejansko sklene.

Minister je govoril zelo pobožno, češ da spoštuje versko prepričanje in da ga snatra za največjo ljudsko dobro, da hoče verski mir in je poudarjal, da ne vidi potrebe za verske boje, ki so že vsaki državi škodovali.

Potem je bil proračun s predloženimi spremembami sprejet.

Volitve v Delavsko zbornico.

Minister za socialno politiko proti nasilstvom in goljufijam ob volitvah v Delavsko zbornico.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Minister Simonović je odredil odposlanca, ki se odpelje v Ljubljano, da bo na licu mesta preiskal vse pritožbe proti volivnemu postopanju ob volitvah v Delavsko zbornico.

Nepoštene metode.

Še nikoli niso socialisti tako jasno pokazali, kako malo jim je mar svoboda delavstva kakor ob volitvah v Delavsko zbornico. Izdelali so volivni red, ki tisočim delavcem ne otežuje samo, da bi se posluževali volivne svobode, ampak jo mnogim naravnost onemogočuje. Ta volivni red je poln šikan za delavstvo. Sedaj pa prihaja še na dan, da v nekaterih podjetjih kar cela vrsta delavcev ni vpisanih v volivni imenik. To delavstvo so oropali volivne pravice socialisti. Po volivnem redu, ki so ga oni napravili, je namreč vsaka reklamacija in vsaka poprava volivnega imenika naravnost nemogoča.

Socialisti imajo odločilno besedo v vseh volivnih odborih. Ti volivni odbori si dan za dnem izmišljajo nove šikane za delavstvo. Tako n. pr. v Ljubljani volivni odbor kar naenkrat nekaterim ne da glasovnice, če upravičenec ne prinese s seboj potrdila, da je član strokovne organizacije in številke volivnega imenika. To »načelo« se je kar začelo izvajati brez predhodno razglašene odredbe. Taka praksa je celo proti volivnemu redu. Kje je volivna tajnost če volivna komisija sproti beleži, kateri člani strokovnih organizacij so dvignili glasovnice? Mnogi delavci in delavke, ki so hoteli včeraj dvigniti glasovnice, so odšli brez njih, ker niso imeli potrdila strokovnih organizacij!

Krajevni odbori bi morali z vsemi sredstvi skrbeti, da bi vsak volivni upravičenec dobil glasovnico v roke. Toda glavni volivni odbor, v katerem imajo večino socialisti, enostavno ne da krajevnim odborom nobenih sredstev, tako da ne morejo delati v prid delavskim volivcem niti tisti volivni odbori, ki bi sicer radi pravično postopali.

Edino, kar se je pri tem volivnem postopanju, ki ga imajo v rokah socialisti, dobro izpeljalo, je, da se bodo glasovnice tistih, ki slučajno niso takrat v obratu, ko se glasovnice razdeljujejo, ali glasovi tistih, ki so se preselili ali izselili, ali glasovnice, po katere volivni upravičenec ne pride, potem pojavile kot glasovi za socialnodemokratsko listo! Pritožbe proti tem metodam, ki gredo na glavni volivni odbor, kjer sede zopet socialisti, pa bodo brez uspeha, kazenske sankcije za nepravilna in goljufiva dejanja volivni red ne predvideva nobene.

Toda te metode imajo to dobro stran, da se od socialistih demokratov odvrača vse zares zavedno delavstvo, tako da bodo izšli socialisti iz volivnega boja, v katerem so se posluževali takih grdih sredstev, poraženi!

Ljubljanske gospodinjice

ponekod nočejo dati svojim uslužbenkam delavske knjižice, da bi si šle iskat glasovnico. Ugotovili smo že več takih slučajev. Pozivamo vse delavce in delavke, da nam take slučaje nemudoma javijo. Ne odnehanje! Glasovnice morate dobiti! Če ne z delavsko knjižico, pa s kakim drugim izpričevalom!

Teroristom socialistom, ki se z vsemi sredstvi trudijo, da bi kar največ delavcem onemogočili volitev — nobene glasovnice!

Samostojni demokrat in njihovim zavzemnikom, ki so uničili slovensko avtonomno socialno zavarovanje, ki so ustvarili centralizem, kateri uničuje slovensko industrijo in širi brezposelnost — nobene glasovnice!

Vsi volimo listo Jugoslovanske strokovne zveze — listo krščanskega socialnega delavstva!

Po glasovnice!

Tisoč in tisoč glasovnic za delavsko zbornico še ni nihče dvignil. Ponovno pozivamo delavce in delavke, naj se ne puste terorizirati od nekogar. Vsak naj gre po glasovnico in glasuje za listo krščanskega delavstva!

Ne oddajaj glasovnic neznanim ljudem!

Socialisti vprizarjajo nezanesljive goljufije in terorizem z glasovnicami. Uradniško, ki dostavlja in izroča glasovnice, jih hoče imeti takoj zopet nazaj podpisane ali nepodpisane. Delavstvo vabijo v agitacijske pisarne in na razne sestanke, kjer z grožnjami in obljubami izsiljujejo glasovnice. Delavstvo, pokaži, da sovražiš terorizem in goljufijo! Spodi agenta, ki ti hoče odvzeti volivno pravico! Spravi glasovnico in jo oddaj samo zaupniku svojega prepričanja!

Kako se terorizirajo naši volivci v Celju.

Volitve v delavsko zbornico so sedaj stopile v našem mestu in okolici v najhujši stadij. Socialni demokrati napenajo vse sile in se poslužujejo vseh sredstev, da izvalijo od volivnih naših ljudi glasovnice in kuverte. Vsem, ki ne nasedejo na njihove limanice, groze,

da jih bodo spravili iz službe, odnosno potom svojih predelavcev tako šikanirali, da jih bo gospodar moral odpustiti. Da se jim ta nakana uresniči, so sklicali prejšnji teden tako zvani delavski shod, katerega se je pa udeležilo piši in beri samo 80 njihovih zaupnikov. Shod so aranžirali na tak način, da delavstvo ni vedelo, o čem se bo na tem shodu govorilo. Na programu je bilo samo poročilo o doseganju delovanju. V bistvu jim je šlo zato, da izvolijo tako zvane zaupnike, ki naj bi delili glasovnice delavcem v Westenovi tovarni. Izvolili so tudi res tri svoje zaupnike in sicer Janežič Emanuela, Kača Franc in Jožefo Krajnc. Te osebe so nato dobile v roke kuverte in jih včeraj in danes razdeljujejo v gostilni pri Jugoslovanu v Gaberju. Pri mizi, kjer dele glasovnice, sedi poleg gornjih zaupnikov še 7 drugih agitatorjev, kateri z vsemi mogočimi sredstvi izsiljujejo od delavstva kuverte. Tam se slišijo najgrši izrazi o duhovnikih, se zasramuje versko prepričanje naših pristašev in grozi z odpustom od dela, kdor jim ne izroči kuvert. Izmed teh agitatorjev se posebno odlikujeta Böhm in Anton Rebernik, kateri je grozil n. pr. Mariji Otorepec, da jo bodo v pondeljek vrgli iz Westnove tovarne, ako ne izroči svoje kuverte. Koko se na bolniški blagajni delijo kuverte, naj nam bo naslednji slučaj v dokaz. Skale Alojzija, šivilja, uslužbena pri krojaču Bizjaku pred Marijino cerkvijo, je vpisana v volivni imenik na strani 360 pod tekočo štev. 24. V nedeljo je šla v urad, da dvigne svojo glasovnico. A kuverte ni bilo nikjer in so ji rekli, da se je kuverta zgubila in da ne more dobiti druge. Kdo je te zagrešil, ne vemo. Stvar bomo pa »atančna preiskali in oni, ki je to kuvertu poneveril bo to drago plačal. Istotako se je zgodilo v St. Juriju pri južni železnici. Tam je n. pr. vpisan v volivni imenik tudi Gozdnik Franc na žagi pri g. Borlaku. Uradnik, ki je kuverte delil, je izjavil, da za njega nima kuverte. Vprašamo, zakaj. Pri istem podjetju se je pripetel drug tak slučaj. To je volivna svoboda, kakor jo razumejo socialisti, in tako se voli pod njihovo komando. Odločno protestiramo proti takim volitvam in zahtevamo, da se vsi taki akti anulirajo. Tako se je volilo za časa zadnjih skupščinskih volitev v Macedoniji. Dostavimo še, da so nam znani tudi drugi slučajji terorja in volivne sleparije, ki jih obelodanim o pravem času.

Skrajna noč v Okrožnem uradu v Ljubljani.

V nedeljskem »Jutru« pozivajo Žerjavovi »neodvisnik« socialne demokrate, naj pojasnijo, odkod imajo svoje imenike volivcev, ker jih niso nikdar prepisovali. Namigujejo, da so si najbrže prilastili enega od treh uradnih eksemplarjev. Gospodje vpraševalci morajo biti točno poučeni o manipulacijah svojih socialističnih zaveznikov, saj imajo na svoji kandidatni listi prve funkcionarje okrožnega urada Z nadzorstvom nad volivnimi imeniki sta bila poverjena dva visoka uradnika, katerih eden pripada demokratski, drugi pa socialistični stranki. Kaj, ko bi se »Jutro« obrnilo do teh dveh gospodov s svojim vprašanjem? Zvedeli bi mogoče še kaj drugega. Vprašanje »neodvisnih« je nepopolno; zato ga bomo izpopolnili in stavili vprašanje tudi na drugo stran. Pred božičem so dobili uradniki okrožnega urada naročilo, naj s sestavljanjem volivnih imenikov hitijo. Delati so morali v prostem času ob večernih urah. Prvi dan so delali do 9 zvečer. Drugi dan pa pride na njih največje začudenje ukaz, da smejo delati najdlje do 7 zvečer. Uradniki so se spogledali in si svoje mislili — toda ukaz je ukaz. Dan na to pa pride prijava, da je ponoči v dotičnih pisarnah gorela luč. Sluga Josip Šešek je sveto zadrževal, da je prejšnji večer vse luči pogasil, vsa vrata zaklenil, ključke pa kakor po navadi v redu oddal. Gospoda ravnatelja in druge funkcionarje, ki stanujejo v hiši, vprašamo, da-li bi nam mogli to skrivnostno stvar pojasniti? Očividce nam pripoveduje, da je videl 23. decembra ob 11 zvečer prihajati skozi glavna vrata urada gručo neznanih mu ljudi. Stvari ne bomo pustili z vidika ker nam je o »prepisovanju« imenikov od strani »neodvisnih« precej znanega.

Zloraba?

Pretekli teden je bil v Domžalah sklican shod delavcev-volivcev v Delavsko zbornico. Vabila so bila razposlana v uradnih kuvertah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Zahtevamo, da se slučaj najstrožje preišče.

Nedopusten slučaj.

Poročajo nam, da so v kartonažni tovarni g. Bonča proti volji delavk izsilili veliko število kuvert in glasovnic za listo takomenovanih »neodvisnih«. Tudi take delavke, ki niso podpisale kuvert, jih niso dobile nazaj. Posebno se je baže odlikovala pri tem poslu neka gdna Marija Hvalat. Padale so tudi posvke: »Klerikalne binavke«, ko se nekatere delavke ni »telele takoj udati nasilju. Prosimo tvrdko Bonča naj nikar ne pusti, da bi se njeno dobro ime zopravilo, glavni volivni odbor pa opozarjamo na ta slučaj.

Se eno nasilje.

Delavci iz državnega rudnika v Zabukovci nam pišejo, da so tudi oni bili žrtve najgršega

nasilja. Neki socialistični zaupnik Košak Franc je pobral glasovnice, ne da bi sploh povedal, zakaj gre. Prav nič ni povedal delavcem in tako so bili oropani volivne pravice, da se prikupi gospodi, ki ima in obljubljuje gradove. To so branilci delavske svobode in pravice!

Socialisti in služkinje.

Posebno ljubezen do služkinj so v nedeljo pokazali socialni demokrati v Ljubljani. Ko so se krščanski socialci bojevali za Poselski red, takrat seveda socialisti delavcev ni bilo zraven. Ob vsaki priliki trdijo, da hočejo v delavsko zbornico le industrijsko delavstvo. Toda v nedeljo so jim naenkrat zadišali glasovi služkinj. Na deset krajev so jih povabili in razlagali, kako skrbje za njih volivno pravico.

Toda članice naše »Poselske zveze« niso bile toliko nespametne, da ne bi pregledale socialističnih namenov. Šle so in povedale socialistom, kako krivičen volivni red so napravili. Tisoči in tisoči morajo hoditi po glasovnice osebno, namesto da bi jih dobili po pošti, potem pa upajo govoriti o ljubezni do delavstva tisti, ki so ta volivni red izdelali.

Služkinje poznajo, kdo so socialni demokrati in vedo, da mora vsaka po glasovnico in voliti s krščanskim delavstvom.

Kako so v nedeljo lovili glasove?

Na drugem mestu poročamo, kako so lovili socialisti v nedeljo služkinje. Proti večeru pa so napravili organiziran napad. Kljub zagotavljanjem, da se v uradnih prostorih ne bo agitiralo, so prišli socialistični agitatorji na dvorišče okrožnega urada in začeli trgati delavkam glasovnice iz rok. Dejansko so jih nekaj odnesli. Naši pristaši so telefonirali po policijo, ki je čez pol ure, ko so jo ti kričali že pobrali, prišla. — Pričakovali smo od državnih oblasti, da zaščitijo svobodo volitev vsaj v kolikor je to mogoče. Varali smo se. Mi smo predsednike volivnih odborov, ki so po večini državni uradniki, pravočasno opozorili. Zaman! Tudi to dobro zapomnimo.

Izrabite vsi volivno pravico!

Te dni vsak po glasovnico in kuverto! V kuverto uradno glasovnico s stampiljko in naš glasovalni listek. Drugega nič. Kuverto samo zanesljivo našemu človeku! Naš glasovalni list ima natisnjeno: Glasujem za listo krščansko socialnega delavstva, katere nositelj je Franc Terseglav, urednik v Ljubljani, in katero je predložila Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani. — Nihče naj ne zavrže svojega glasu!

Usmiljeni „neodvisni“.

Znano je, da se lista dr. Žerjavove stranke imenuje »neodvisna«. Prav tako je znano, da je ta lista odvisna tudi od gospodov, ki se de na ljubljanskem magistratu kot gerentska trojica. Vsem, ki še ne poznajo ljubezni »neodvisnih« do delavstva, to-le v spomin: Pod prejšnjim občinskim svetom so dobivali milostno podporo stari delavci na teden v znesku 600 kron. To so delavci, ki so pustili svoje moči mestu. Delali so po 40 let in več v Ljubljani. Toda s 1. januarjem 1926 jih doleti posebna milost. Namesto 600 K na teden dobe odslej 400 K na mesec. Delavci, ki so svoje sile pustili pri delu, morajo sedaj beračiti, da se prežive. — Delavci, spomnite se na te, ko bodo pri vas »neodvisni« beračili glasove!

Kje so glasovnice?

Ljubljansko delavstvo mestnega cestnega nadzorstva, pristave itd. željno čaka na volitve, a glasovnic ni. Ali je to v zvezi z glasovi, da se razdele v nekaterih podjetjih glasovnice, ko bodo agitatorji gotove stranke pripravljene za napad na tiste oddelke?

Zborovanje krščansko-socialnega delavstva.

Maribor, 17. januarja.

Danes se je v dvorani Gospodarske banke vršilo zborovanje našega delavstva. Vodila sta ga tov. Semenčič in Kores. Zborovanje je bilo sklicano kot protest proti terorju in goljufijam, ki jih izvršujejo pri sedanjih volitvah združeni socialdemokrati in komunisti.

Prvi je govoril narodni poslanec Zebot. Naglašal je sledeče: Delavstvo ne mara socialističnih demokratov. Zato se hočejo vsaj še nekaj časa vzdržati na površju s terorjem. Teror, ki se je izvršil v tvojnicah: Doctor in drug, Scherbaum, Franz itd. je karakterističen. Govornik dokazuje, da socialdemokrati povsod, kjer pridejo do oblasti, delajo proti delavstvu. Dokaz za to so posebno bolniške blagajne. V rokah jih imajo najhujši socialdemokrati. Na stotine pritožb dobimo vsak dan proti poslovanju bolniških blagajn. Delavci in podjetniki morajo plačati velike prispevke, a socialni demokrati vzdržujejo v bolniških blagajnah mnogobrojen štab uradništva, kar stane blizu 50 odstotkov prispevkov. To so sami agitatorji social. dem. stranke. Poslanec navaja celo vrsto drastičnih slučajev, kako ubogi delavec, če zbolí ali ponesreči, zaman ali pa po cele tedne čaka na bolnišnico in na zdravnika. Neozno se

krivice, ki se godijo delavcem po bolniški blagajni. In kdo je teh razmer kriv? Socialni demokrati, ki imajo bolniške blagajne v rokah. Te krivice se morajo odpraviti.

Nato sta govorila o važnosti volitev v Delavsko zbornico tov. Semenčič in Kores. Oba sta opisala posamezne slučaje terorja, ki ga skoro v vseh obratih izvršujejo združeni socialisti in komunisti. K besedi se je oglasilo še več delavcev, ki so se vsi pritoževali proti delovanju socialistov v Delavski zbornici in bolniški blagajni. Posebno krepko jih je ošvrknil izkušeni in sivolasi delavec Polše.

Zbor je nato soglasno sprejel naslednje sklepe:

1. Krščansko-socialno delavstvo, zbrano na shodu v Mariboru dne 17. januarja energično protestira proti nečloveškemu nasilju, zlorabam, terorju in goljufijam, ki jih izvršujejo s socialdemokratski in komunistični kolovodje pri pobiranju volivnih glasovnic za Delavsko zbornico. Zahtevamo od volivnega odbora in politične oblasti, da odredi, da se morajo z goljufijo odvzete glasovnice vrniti vsem volivnim upravičencem. Volitve naj bodo svobodne.

2. Protestiramo proti črtanju kreditov za borzo dela v Mariboru in proti črtanju podpor za brezposelne iz državnega proračuna.

3. Ugovarjamo proti nečloveškemu poslovanju bolniških blagajn. Zahtevamo, da politična oblast vzame uboge delavce in uslužbenke, za katere se bolniška blagajna ob času bolezní mnogokrat ne zmeni, v zaščito. Če delavec ali uslužbenka — član bolniške blagajne — zbolí ali ponesreči, se mu naj takoj začne izplačevati bolnišnica in zdravnik bolniške blagajne je dolžan, da takoj nudi bolelemu trpinu pomoč.

Obenem zahtevamo tudi decentralizacijo bolniških blagajn.

Resolucije so bile sprejete s ploskanjem. Zborovanje je bilo dokaz, da je vrsta delavcev, ki odklanja socialdemokratski teror, vsak dan večja in močnejša.

Pribečevićev shod v Ljubljani.

V nedeljo se je vršil v Ljubljani v dvorani Sokolskega doma na Taboru shod samostojne demokratske stranke, na katerem je govoril narodni poslanec Svetozar Pribečević.

Kakor je prihod Stjepana Radića v Ljubljano vzbudil veliko zanimanje, tako je tudi Pribečević privabil veliko število radovednih poslušalcev najrazličnejših strank, ki so dvorano napolnili.

Shod je ob pol 11 otvoril dr. Gregor Žerjav, ki je v svojem nagovoru pozdravil Pribečevića. Predsedstvo shoda je prevzel dr. Albert Kramer, direktor »Jutra«, ki je kratko poudaril, kaj so demokrati po vojni napravili in kake naloge jih čakajo.

Pribečević je govoril mirno in tiho. Poslušalci so pričakovali v Pribečeviću mogočnega govornika. Njegov poldrugourni govor je poslušalce precej utrudil. Novega ni povedal ničesar kar že itak čitamo leta in leta v »Jutrovihi« uvodnikovih.

Njegovemu govoru je ploskala komaj ena tretjina poslušalcev.

Za Pribečevićem so nastopili še razni drugi govorniki, med njimi narodni poslanec iz južne Srbije Gligorić Božović, ki je napadal dr. Korošca. Predsednik shoda dr. Kramer je nato predlagal zaupnico vodstvu stranke.

Po shodu se je vršil po mestu mal obhod. Pred Kazino je Pribečević zborovalce še enkrat nagovoril.

V Kazini je bil potem obed, na katerem so razni govorniki, med njimi tudi Pribečević, proslavljali delo SDS.

Pribečević se je včeraj dopoldne odpeljal v Belgrad.

Računi »Slov. Naroda« o udeležbi na shodu v dvorani Sokolskega doma so vsekakor malo pretirani in nerodni. Kakor navaja »Slov. Narod« ima dvorana 800 kvadratnih metrov. Na tak prostor gre pri največji gneči največ 3200 ljudi, ne pa 5000. Dalje pravi »Slov. Narod«, da je bilo na galeriji 1500 ljudi, kar je zelo pretirano. Toliko ljudi bi šlo na galerijo le v najskrajnejšem slučaju, če bi bili tako natlačeni, da se ne bi mogel nihče premakniti.

Pribečević proti Pribečeviću.

Najhujši nasprotnik vlade RR je danes brezdvomno g. Svetozar Pribečević. Vehementen in temperamenten kakor je, je z enega ekstrema skočil v drugega: preje najneizprosnejši centralistični absolutist in diktator, duša in tvorec celega režima in sistema, ki ga prenašamo že sedem let, se zdaj ne more dovolj izrohniti proti vsemu temu, kar je sam ustvaril, sam učil in poveljeval.

Če je g. Radić kapituliral pred centralizmom, je g. Pribečević zdaj kapituliral pred avtonomizmom, tako je nedavno konstatiral neki belgrajski list spricho njegovih filipik proti vladi. A na svojih vojvodinskih in hercegovskih shodih je Pribečević razmeroma milo govoril. Kaj bo porekla javnost še-le k njegovemu ljubljanskemu shodu? Tu je g. Pribečević čisto slekel svoj suknjič, visoko zavihal rokava in z velikim kladivom razbil — celo svoje delo. Razbil ga je na drobne kose. Naravno. G. Pri-

bečević se je dobro zavedal, da mu bo samo na ta način mogoče v Ljubljani, kjer je vse besno na razmere, ki jih je on sam največ zakrivil, doseči vsaj govorniški efekt. Zato to neusmiljeno razbitje lastnega kipa, ki je vse navzoče osupnil.

Razbil je torej g. Pribečević vse, kar je njegovega, od centralističnega sistema, režimskih metod in tja do srčice vidovdanske ustave. Ne samo decentralizacijo, dekoncentracijo zahteva sedaj g. Pribečević, ampak tudi dejansko samoupravo in še več. Zahtevamo, tako je rekel, da se del državnih financ odstopi samoupravnim telesom, da sploh morejo živeti. Ker pa te sankcije v vidovdanski ustavi nikjer ni, je treba vidovdansko ustavo izpremeniti. Torej zahteva g. Pribečević tudi revizijo ustave.

Bravo. Tako se je torej g. Pribečević slednjič srečno znašel z nami »separatisti« in »anti-državnimi elementi« v enem objemu. Veselilo bi nas to in veselilo bi vso Slovenijo, ko bi seveda tudi najnaivnejši naš človek ne izpregledal te tako gorostasne komedije. Ko vendar vsakdo ve, da govori danes g. Pribečević tako lepo reformatorično-demokratsko le kot opozicionalno proti vladi RR, da pa bi, ako bi se del tudi on na vladi, mi samo spet težko občutili neizprosno njegovo centralistično roko...

In zato tudi njegov ljubljanski nastop ni dosegel drugega efekta, ko da so se vsi pametni ljudje vpraševali: Kakšen zmisel ima po vsem tem še SDS? Vrst samostojno-demokratskih v Sloveniji g. Pribečević s svojim govorom vsekakor ni utrdil, pač pa jih le še bolj razmajal. Ljudje izprevidujejo, da je g. Pribečević isto takšen »aviatik« ko g. Radić. To pa pri solidnih Slovencih nič ne imponira.

Odmevi Pribečevićevega govora.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Tukajšnje časopisje prinaša o Pribečevićeve shodu samo poročila brez vsakih komentarjev. Opozicijski politični krogi naglašajo dejstvo, da je Pribečević v svojem govoru naglasil, da je njegova stranka edina, ki stoji na vidovdanski ustavi. Dragoceno je priznanje, da do te ustave ne bi bilo prišlo, če ne bi bilo sam. demokratov. Taka izjava v današnji dobi, ko se vse stranke pripravljajo na revizijo ustave, je dovolj značilno dejstvo, ki ga ne smemo mirno preiti. Posebno Slovenci moramo biti Pribečeviću za to izjavo hvaležni. Ni Slovenca namreč, ki bi ne bil prepričan, da vidovdanska ustava za Slovence ni sprejemljiva. Ravno od nje prihajajo vse krivice, ki se danes gode slovenskemu narodu.

Beleške

△ Videli smo — poročila »Narod« o Pribečevićeve shodu — na shodu ljudi, priproste kmečke može, ki so v ledeni burji in visokem snegu hodili po dve, tri, da celo pet in šest ur, da pridejo do postaje in od tam v Ljubljano, da vidijo in slišijo Svetozarja Pribečevića in njegove sobojevnike. Da jim pokažejo, kako so neomajno z njimi, preko vseh zaprek in ovir. Ti pozhrtovalni može in fantje ne bodo klonili, pa naj bo pritisk klerikalizma še tako jak. — Ti vražji klerikalci! Ampak le kje so vzeli ledeno burjo za svoj pritisk? ko je vendar bil v nedeljo tako blag zimski dan, več stopinj nad ničlo, in brez vsakega vetriča, le rahel snežni metej se je igral po mestu in deželi. Kaj pa če ginjenega in genljivega poročevalca »Slov. Naroda« sploh na shodu ni bilo. Če ni nemara doma za pečjo sedel v strahu pred to »ledeno burjo«?

△ Stjepan Radić je poslal Pašiću v Monte Carlo tole brzojavko: Skupščina 15.000 državljanov in kmetov v Subotici vas toplo pozdravlja in vam želi hitro okrevanje in dolgo življenje.

Shodi SLS

Zunanje-politično-gospodarski tečaj v Hraštju pri Kranju, ki se je vršil dne 17. t. m. v tamošnji društveni dvorani, se je zelo dobro obnesel. Dvorana je bila celi dan polna znanjaželjnih poslušalcev iz cele Gorenjske. Udeležili so se tečaja mnogi župani in odborniki ter najodličnejši zaupniki naše stranke. Predavali so dr. Korošec, dr. Mohorič in dr. B. a. s. a. j. Vodil je tečaj domači poslanec Brodar.

Shod SLS v Novem mestu se je vršil dne 18. t. m. v ondnotnem Rokodelskem domu. Govoril je posl. dr. Korošec. Po govoru se je razvila živahna razprava o notranje-političnih in gospodarskih vprašanjih. Zborovalci so z navdušenjem izrekli Jugoslovanskemu klubu svoje popolno zaupanje. Obsodili so glasovanje in delovanje g. Puclja pri proračunski razpravi v finančnem odboru, ki je na celi črti v škodo Slovenije in celokupnega njenega prebivalstva.

Shod v Mokronogu. Poslanec Sušnik je imel v nedeljo 17. t. m. v Mokronogu političen shod, na katerem je razložil sedanjí politični položaj. Shod je bil zelo dobro obiskan. Udeležili so se ga tudi zaupniki s Trebelnega.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Tu se je vršil 7. januarja dobro obiskan shod zaupnikov SLS lenarškega okraja, na katerem je podal poslanec Zebot izčrpno poročilo o sedanjem političnem položaju. Vseh zborovalcev enodušna želja je bila: Naši poslanci naj vztrajajo, dokler ne zmagajo naše zahteve. Okrajni odbor SLS se je obnovil. Naslednja dneva je poslanec imel shode pri Sv. Rupertu in v Zrjaveh.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Shod poslanca Zebota je v nedeljo 10. januarja napolnil dvorano društvenega doma. Z velikim zanimanjem so zborovalci sledili izvajanjem poslančevim. Sprejete so bile sledeče resolucije: 1. Zaupnica našim poslanecem; 2. eksistenčni minimum za dohodnino naj se zviša na 15.000 Din; 3. obsodba slabega državnega gospodarstva; 4. katoličanom pravica! Vsi edini s škofi za pravice Cerkve in za versko šolo; 5. proč s kulukom in z delavskim davkom! 6. davki naj se izenačijo po vsej državi! Naj da država okrajnim zastopom dolžne prispevke za ceste! Naj nehaajo vse davčne krivice! 7. Roke proč od našega vseučilišča! Kar nam je država že dala, naj nam ne jemlje zopet; 8. enolna krščanska stranka naj se osnuje za vso državo. Želimo uspeha delu našega voditelja dr. Korošca! — Isti dan je poslanec Zebot imel shod tudi pri Sv. Ani v Slov. goricah. Volivci so povsod edini za politiko vztrajanja.

Radičev shod v Subotici.

Subotica, 17. jan. (Izv.) Radičev shod se je izvršil v popolnem redu. Nobenega incidenta ni bilo. Shod je bil napovedan ob 9, začel se je pa ob 11 pred magistratom. Udeležba okoli 1500 pristašev HSS ter še enkrat toliko radovednežev. Z Radičem so prišli v Subotico tudi njegova žena in hčerka, I. Pernar, Djuro Rajković in dr. Krnjević. Radić je jako previdno govoril. Hvalil je sporazum, Nemce, Mažare itd. Poveljeval je vojvodinskega kmeta. O politični situaciji ni bilo govora. Tudi ni nobene stranke napadal. Govoril je tudi o Schillerju, Göttheju, Senoi, Zmaj Jovanoviću ter o dobrem vojvodinskem kruhu.

Poudarjal je, da se je na sejah ministrskega sveta začela uveljavljati tudi seljaška demokracija!!! O davkih ni bilo govora. Vtis Radičevega govora je ta, da je posebno inteligentna pričakovala od SHS prosvetnega ministra, da bo kaj stvarnega povedal. Njegov govor je bil ena sama mešanica raznih fraz in narodnih prislovic.

Govorili so še v imenu subotičkih Frankovcev Mirko Ivandekić ter poslanci HSS: Pernar, Rajković in Krnjević. Pridobili govorniki s svojimi govori gotovo niso nikogar.

RADIČEV SHOD POD ZAŠČITO OROŽNIKOV

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Po poročilih belgrajskih listov je bil Radičev shod v Subotici od policije in žandarjev zelo dobro organiziran. Načelnik Košutić je že v soboto odpotoval v Subotico, da bi organiziral shod in onemogočil demonstracije, ki so se pripravljale. Nad 50 orožnikov je bilo postavljenih pred postajo, in več desetih detektivov je bilo pomešanih med občinstvom. Radić je kot vedno imel zelo zmešan govor, katerega se radikalni niti malo ne veselijo. Očitajo mu, da namerava sedaj, ko odpada od njega hrvatske mase, pridobivati pristaše s svojo znano demagogijo med narodnimi manjšinami. — Po shodu je Radić povabil k sebi dekana subotičke pravniške fakultete in poskušal pri njem protestirati proti tožbi, ki jo je professorski zbor subotičke fakultete vložil proti Radiću. Dekan fakultete pa se je zadržal popolnoma rezervirano in hladno, vsled česar je Radić izjavil dekanu, da obžaluje svojo izjavo v Mariboru in da bo dal pismeno izjavo, da z njo ni hotel subotičkih profesorjev in dijakov žaliti.

Aretirani komunisti.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Belgrajska policija je aretirala danes bivšega poslanca komunistične stranke Novakovića in voditelja stranke same dr. Simo Markovića. Poleg teh je bilo aretiranih še 20 delavcev. Zakaj je policija vse te osebe aretirala, ni znano.

Vlada v Nemčiji je sestavljena.

Berlin, 18. jan. (Izv.) V soboto je državni kancler dr. Luther objavil, da so njegova pogajanja s centromom in nemško ljudsko stranko uspešno zaključena in da bo danes končno sestavljen ministrski list in jo predložil državnemu predsedniku v potrditev. Listi objavljajo sledečo vlado: državni kancler dr. Luther, zunanji minister dr. Stresemann (nem. nar.), notranje dr. Koch (demokrat), sodstvo in zasedeno ozemlje dr. Marx (centrum), finance dr. Reinhold (demokrat), gospodarstvo dr. B. ü r g e r s (nem. nar.), promet Krohne (nem. nar.), socialna politika dr. Brauns (centrum), prehrana Heft (nem. nar.), bramba dr. Gessler (demokrat), pošta Stingl (bavarska ljudska).

RATIFIKACIJA POLJSKO-ČEŠKOSLOV. TRGOVSKE POGODBE.

Varšava, (Ceps) Razgovori med češkoslov. in poljskimi zastopniki bodo zaključeni te dni. Poljski in češkoslovaški parlament bosta takoj pogodbo ratificirala. Poljski ministrski predsednik in minister zunanjih zadev Skrzinski bo ob tej priliki obiskal Prago.

Potres za potresom.

Le malo dobrega se zgodi in sliši. Edino dobro, kar imamo je, da oblačila prav ugod. Kupimo pri tvrdki DRAGO SCHWAB. LJUBLJANA.

Dnevne novice

Telegrafski drog.

(Nesrečno-srečna zgodba.)

Na zemunski postaji je burja podrli telegrafski drog in ga položila čez železniško progo. Vsled tega je bil železniški promet skoro dvanajst ur ustavljen, zakaj telegrafskega droga se postavljali niso smeli dotakniti toliko časa, dokler ni dalo ministrstvo dovoljenja, da se drog odstrani. Se-le potem je bilo mogoče prekinjeni promet zapet vzpostaviti.

Sreča v nesreči je predvsem ta, da se je stvar zgodila ponoči in se je torej akt o tem mogel že naslednjega jutra ob 8. uri dostaviti ministrstvu na rešenje. In je vsekakor hvalje vredno, da ga je ministrstvo še isto dopoldne rešilo. Kako fatalna bi bila stvar, da se je nesreča zgodila čez dan in bi akt dospel v ministrstvo, ko isto ne bi več uradovalo. Pa bi morala stvar čakati do drugega dne, promet pa stati morda celih 24 ur.

Ahah je velik! Hvaležno moramo skleniti roke in se globoko prikloniti pred tem veličanstvenim centralizmom, ki je vse tako modro in dobro uredil, da ima eno ministrstvo celo čas in voljo ukvarjati se z zadevo podriega telegrafskega droga.

★ Radi važnosti volitev v Delavsko zbornico znova prosimo vse somišljenike, naj bodo pozorni na rubriko v »Slovencu: Volitve v Delavsko zbornico. Treba je, da vsak naš somišljenik-volivec res voli in prav voli.

★ Jugoslovanski Nemej za kulturno avtonomijo. »Politično in gospodarsko društvo Nemcev v Sloveniji« je te dni v zmislu sklepov narodno manjšinskega kongresa v Ženevi poslal koroški deželni vladi vlogo, v kateri prosi, da se prizna slovenski manjšini na Koroškem popolna kulturna avtonomija. Pri tem se sklicuje zlasti na dejstvo, da jugoslovanska vlada odbija nemške zahteve po enakopravnosti ravno z utemeljevanjem, da Slovenci na Koroškem ne uživajo narodnih pravic. O tej svoji vlogi je nemško društvo obvestilo prosvetno ministrstvo v Beogradu z zahtevo, da sedaj, ko dobe (?) Slovenci na Koroškem vse narodne pravice, prizna tudi Nemcem v Jugoslaviji popolno kulturno avtonomijo. Ta avtonomija pa ne sme biti morda omejena na posamezne kraje ali na neki del nemške narodne manjšine, marveč ga mora biti deležna celokupna nemška narodna manjšina. Tako piše v svojem uvodniku k tej stvari »Deutsches Volksblatt«.

★ Dr. Pitamic pri prosvetnem ministru. Iz Beograda poročajo, da se je 15. t. m. oglasil pri prosvetnem ministru g. Stjepanu Radiću rektor ljubljanske univerze dr. L. Pitamic in imel z njim daljši pogovor. Pretresala sta vsa vprašanja, tičeča se ljubljanskega vseučilišča.

★ Odpust nediplomiranih pravnikov. Iz Beograda poročajo: Vsled vedno večjega števila diplomiranih pravnikov, ki ostajajo na prvoinstančnih sodiščih brez mest, je pravosodni minister Gjuričić odločil, da se vsi nediplomirani pravniki iz državne službe odpuste ali pa vpokojijo, ako imajo pravico do pokojnine.

★ Nov član glavnega prosvetnega sveta. Za izrednega člana glavnega prosvetnega sveta v odnosnem ministristvu je imenovan Milutin Stanković, učitelj in bivši predsednik JUU, ki je moral pod Pr. bičevićem zapustiti tako predsedniško mesto kakor učiteljsko službo.

★ Prvi ženski članici glavnega prosvetnega sveta. Med novoimenovanimi člani glavnega prosvetnega sveta v prosvetnem ministristvu sta tudi dve ženi: Savka Radičevićeva, nekdanja nadzornica osnovnih šol, in dr. Zdenka Smrekar, ravnateljica ženske realne gimnazije v Zagrebu.

★ Pravilnik za izvrševanje invalidskega zakona. Iz Beograda poročajo, da je končno dovršen pravilnik za izvrševanje invalidskega zakona ter se te dni razglasi.

★ Smrtna kosa. Preteklo soboto 16. t. m. je preminul v Gradcu polkovni zdravnik dr. Franc Zizek v 86. letu svoje starosti. Rodom Prelek je preživel vojno dobo v pokoji v Gradcu. Bil je vedno zaveden Slovenec, član tamošnje Čitalnice in predsednik podpornega društva slovenskih visokošolcev. Blag po svojem značaju, je podpiral zlasti slovensko mladino, katera mu bude, kakor vsi oni, ki so ga poznali, ohranila časten spomin. Pokojnik zapušča vdovo in sina profesorja na vseučilišču v Frankfurtu n/M.

★ Častni občan. Občinski odbor v Ponikvi ob j. ž. je v svoji seji dne 17. jan. t. l. imenoval častnim občanom svojega ljubljanskega župnika gospoda Antona Kociperja ob priliki 10 letnice njegovega bivanja v Ponikvi in v znak hvaležnosti in spoštovanja za njegove neprecenljive zaslug na verskem, kakor tudi na narodnem polju. Srčno častitamo!

★ Poročil se je v Podnartu na Gorenjskem g. Drago Fister, čevljarški mojster z gđ. Minko Solarjevo.

★ Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse one člane, kateri imajo pravico točiti alkoholne pijače, da v zmislu čl. 82, 83, 84 in 105 pravilnika o gostilnah, kavarnah in ostalih obratovalnicah z alkoholnimi pijačami (Ur. list 83-25) zaprosijo pri obrtni oblasti potrdilo o izpolnitvi pogojev iz čl. 82. Oni pa, kateri so si pridobili pravico točiti alkoholne pijače po 19. decembru 1923 morajo zaprositi pri velikem županu potom obrtni oblasti tudi za osebno pravico v zmislu čl. 84 točka 1. Prošnjo je vložiti naj kasneje do 31. januarja 1926 nasprotno nastopijo posledice čl. 105 gorenjskega pravilnika, t. j. izguba pravice točiti pijače.

★ Zadnji teden za loterijo DPD je napočil. Prodajanje srečk se vrši z nestrpnostjo. Blizu odbora DPD stoječi krogi delajo že stave na najvišje število prodanih srečk. Obraz pijače zadovoljnega blaginika kaže te dni nekam veselejše poteze. Nekateri očividci kljub ugovoru trmoglavijo trdijo, da so ga celo videli, ko je zadovoljno pokimalav z glavlo! S kakšno gotovostjo pričakujejo kupovalci srečk zaželjenih dobitkov, kaže dejstvo, da je nekdo že povabil celo družbo na — prekakajna gnjat, ki jo bo zadel! Glavna pozornost je obrnjena seveda na prvi dobiček, Fordov avto. Odgovori na vprašanje, kdó ga bo zadel, še zmeraj prihajajo. Kakor znano, je odbor na pravilno rešitev razpisal nagrado 1000 K. Odbor dobiva pisma, ki obljubljajo društvu do polovice avtove vrednosti, če bo njih številka izžrebana. Seveda je to brez smisla, ker izžrebanih števk ne določa odbor, ampak se izžrebajo s srečkovnimi kolesi, tako da je vsako vplivanje na izid nemogoče. Zreba se vpričo notarja in zastopnika finančne oblasti. Vse je odvisno le od sreče. — Kdor hoče še kupiti srečko, naj pohiti, ker morajo razprodajalci najpozneje do 24. t. m. vrniti odboru DPD v Ljubljani denar in nerazprodane srečke.

★ Osebnost vesti. Pomaknjeni so v 2. skupino II. kat. pri glavni kontroli pregledovalni računov: Katarina Božičeva, Ivan Mikuš, Vlada Prinčič, Ivan Benač, Zivko Vladčič, Svetozar Milošević, Karlo Gruber, Ivan Miško, Srečko Magolč, Joso Zidarič in Frano Petrin.

★ Eksekvatur inozemskim konzulom. Jugoslovanska vlada je izdala eksekvatur častnemu konzulu avstrijske republike za Primorsko-Krajiško oblast Antonu Sabliču na Sušaku; dalje gen. konzulu republike Chile J. L. Alcaud, odpravniku poslov v Bukareštu, ki bo od ondi vršil konzularne posle v naši državi;

končno častnemu konzulu Švedske v Sarajevu Nikoli Berkoviću.

★ Posli zagrebške policije l. 1925. Zagrebška policija je prejela tekom lanskega leta 14.441 ovadov, od tega 5200 od drugod zaradi izvidov. Dalje je bilo 5016 prijav zaradi izgrediv; v 3252 izmed teh slučajev se je izrekla obsodba bodisi na denarno bodisi na zaporno kazen; zaradi cestno-policijskih pregreškov je bilo 1198 kazenskih razsodb, zaradi prijavnih odnosno odjavnih 1125, zaradi popadljivih psosv 856 itd. Aretirali so tekom leta 878 oseb zaradi raznih deliktov, zaradi izgrediv posebej 1506.

★ Dva zanimiva shoda v Domžalah. Dne 10. jan. je bil po rudečih plakatih napovedan javni shod vseh delavcev in delavk v Domžalah, ob 3. uri popoldne v kolodvorski restavraciji g. Bučarja. Govornik g. Kopač. Ura je bila 3, delavcev nikjer, ura 4, dvorana prazna, od shoda ne duha ne sluha, torej shod preložen. — Že v petek zjutraj so bili brzajavni drogi na novo oviti z rudečimi plakati z vabilom in napovedjo za javni delavski shod, na katerem bo g. Kopač delavcem razložil nov delavski zakon in druge delavske blagbe. Pričakovati je bilo, da bo v restavraciji premajhna dvorana za udeležence, toda čuda, dvorana zopet prazna, le-v gostilni pri peči gospod Kopač v navzočnosti gostilničarja in enega železničarja premišljuje svoja dva tako mirna shoda v Domžalah.

★ Na adreso železniške uprave. Prejeli smo: Že meseca oktobra lanskega leta smo morali — nemudoma — vpslati svojo mero za službeno obleko, ki je predpisana prometnemu osebju železničarjev, pa žal, še danes jo ni od nikjer. Letos v tej res izredno hudi zimi prezebamo v slabi obleki, ker s svojo bomo plačo si je nobeden ne more oskrbeti. Od same mere in obljube pa nimamo ničesar, ampak prezebamo in si nakupujemo bolezn. V interesu celega prometa prosimo, naj se nam da, kar nam gre. Železničar.

★ Dopisnice, ki rabijo iz Boh. Bistrice v Kočevje 8 mesecev. Pišejo nam: Dopisnice, ki so jih oddali dijaki na kolodvoru v Boh. Bistrici za Kočevje ob priliki majniškega izleta, so dosegle svoj cilj šele 16. januarja tega leta! Uboge dopisnice so potovale torej celih osem mesecev. Naj poštna uprava poizve za vzrok temu vsekakor predolgemu potovanju.

★ Napredovanja v področju poštnega in brzajavnega ravnateljstva v Ljubljani. Iz 4. skupine v tretjo skupino II. kategorije so napredovali sledeči poštni in brzajavni uradniki: Dvoršak Konrad in Gelo Zajc oba pri pošt-nem in brzajavnem ravnateljstvu v Ljubljani. Rajko Koritzky, Leopold Rihar, Marija Cvar, Marija Škrlić, Terezija Znidaršič, Alojzija Pišek, vsi pri pošti Ljubljana 1. Jazbec Vladimir, Velikonja Josip, Lebič Rudolf, vsi pri pošti Ljubljana 2. Podržaj Ljudmila pri pošti Ljubljana 4. Jagodič Vekoslav, Tkavec Ferdinand, Hočevar Mirko in Romanič Marija pri pošti Celje. Ustar Marija in Mohorčič Marija pri pošti Maribor 1. Novak Ciril pri pošti Maribor 3. Černovšek Josip, Muta, Kumer Josip, Vrhnika, Sfiligoj Gabrijel, St. Ilj v Sl. gor., Grizold Jerica, kuše, Gobec Slavko, Podčetrtek, Helmich Leo, Kočevje, Babič Anton, Boh. Bistrica, Leitgeb Albin, Rogatec, Kump Aleksander, Kranj, Gabrijel Albert, Rogaška Slatina, Schrey Marija, Lesce, Kambič Ottilja, Vrhnika, Andres Pavla, Novo mesto, Horvat Mihaela, Ščotjanj, Mauer Marija, Krško, Tori Marija, Trbovlje 1 in Podjed Marija pri pošti Videm pri Krškem.

★ Priporočljiv hlapec. V Selu pri Zagorju je pokradel hlapec Peter Ovčjak svojim tovarišem več obleke in perila in pa tri srebrne ure z verižicami, 150 Din gotovine in delavsko knjižico na ime Josip Prevorsek. Oškodoval je svoje tovariše za več tisoč dinarjev

Vsem cenjenim društvom!

Uradno predpisane štamplje glede takima v zalogi po najnižji ceni

Teodor Rabič,
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 26.

vrednosti. Ovčjak je srednje postave, podolgastrga obraza, ima temnorjave lase in sive oči, ter se izdaja pod imenom ukradene knjižice Josip Prevorsek. Mož je izvršil brzokotne še več drugih sleparij, ki še niso razkrite in naj ga vsak, pri komur bi se javil, prijavi takoj pristojni oblasti.

★ Pobeegli slepar. Ljubljansko deželno sodišče je ugotovilo, da je pobegnil iz strahu pred kaznijo — bil je obsojen radi raznih sleparij na en mesec zapor — trgovec Aleksander Weiss, rojen 20. febr. 1900 v Mariboru in tam pristojen. Pobeegli je brzokone v Nemško, Avstrijo, kamor je že svoječasno optiral. Mož je osleparil več strank za precejšnje vsote in je pustil pri nas več dolgov. Varnostne oblasti opozarjajo javnost, da se čuvajo tega sleparja in ga v slučaju izsleditve prijavi prvi merodajni oblasti.

★ Neprevidno ravnanje z orožjem. Trgovski vajenec France Šavnik je poskušal s svojim tovarišem v gremijalni šoli razne samokrese. Dečka sta ravnala pri tem tako nespretno in neprevidno, da se je samokres, nabit z ostrimi naboji, sprožil. Kroglja je zadela Šavnika v trebuh. Fant je smrtnonevarno ranjen in so ga prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer pa mu brzokone ne bodo mogli dosti pomagati.

★ Dojenček zmrazil. Minolo soboto so javili zagrebški policiji, da je družini Alojzija Lesničarja, prodajalca otroških igrač, ponoči zmrazil 2 in pol meseca star dojenček. Policija je takoj poslala komisijo v označeno »stanovanje« in našla strašno bedo. Družina prebiva v golem podstrešju neke gospodarske zgradbe; pohištva nima nobenega, spi na tleh na starih vrečah. Mati Ivana Lesničar je izjavila, da je položila zvečer dojenčka poleg sebe na tla, zjutraj pa je našla mrtvega.

Zelena garda se je zbrala, ko zajcev sto je pokončala, iz kotla naliva ji mali točaj in srce ogreva vsem »Buddha«-čaji!

Ljubljana

© Ljubljančani! Opozarjajte vsakogar, ki ima volilno pravico v Delavsko zbornico, da gre po glasovnico na Miklošičevo cesto, Okrožni urad za zavarovanje delavcev (nasproti sod-nije). Kdor ne dvigne glasovnice, volji za socialne demokrate. Storite to takoj. Nihče naj ne odlašja.

© Inšpektor artiljerije gospod general Drag. Stojadinović in soproga dne 20. t. m. ne sprejemata.

© Smrtna kosa. V Jenkovi ulici št. 14 je umrl v nedeljo dne 17. t. m. po dolgotrajni mučni boleznii posestnik g. Jože Kušar starejši, po domače Matevžev.

© Občinstvo se opozarja, da je jutri zadnji dan razstave Ante Trstenjakovih del v Jakičevem paviljonu.

© Razsvetljava ljubljanskih ulic. Gospodom na našem magistratu bi poklicali v spomin izrek: Najprej potrebno, potem prijetno! Ogled si nekaj lepo urejenih in razsvetljenih ljubljanskih ulic, nato pa se potrudite v zapuščenem in obplankano Barvarsko stezo. Sedaj to lahko storiš, zagaziš pač v visok sneg, mogoče se tudi malo opraskaš; kadar pa je ledeno ali blatno, tedaj se ponoči gotovo ne vrneš nepoškodovan. Cela ta ulica namreč nima niti ene

Tončku Danilu ob 50. letnem jubileju.

Saljivi spomini, napisala Zofka Zvonarjeva.

Tonček se je večkrat izrazil, da me je za rokco v staro Čitalnico pripeljal — no, pa tako majhna takrat vendar nisem bila, sem že znala sama tehati! Videla pa sem tega junaka prvokrat še kot zelo majhna deklica. Moje odrasle sestre so namreč v tistih časih nekoč od veselja kar poskakovale, ker gredo zvečer od slovenske predstave — kar je bila v tisti dobi prava senzacija. Jaz sem to slišala in celi dan sem se kisala, nazadnje je mama vendar še tistih 20 krajcarjev za nobel-galerijo ž. tvovala — in tisti večer sem prvokrat na odru videla Tončka Danila. Bil je grof na odru, v oficirski uniformi. Igrali so igro: Umetnost in narava. Njegovo nevesto je igrala lepa Mici Nigrinova, ime ji je bilo v tej igri Poliksena, njenega očka pa je igral nenadkriljivi slovenski komik g. Peregrin Kajzel. Ta je tisti večer pri vsakem stavku ponavljal: »to je vse zaradi moje natančnosti!«; občinstvo se je prisrčno smejala. Kar se odpru vrata in prikaže se grof Tonček — vse je strmel. Široko je stopal po odru in s sabljo tolkel, da je kar žvenketalo, — ali že pri vratih se je spodtaknil in skoro padel na nos. Prva sitnost. Nato je hitro stopil k Polikseni, se ji priklonil, ali joj: preblizu je stopil k mali mizici, in ko se je globoko nagnil, je dregnil vanjo in vaza, ki je stala na njej je padla na tla. S prilojeno mo ele-vanco je stopil hitro korak nazaj, ali nesreča

je hotela, da je šla Poliksena mimo njega in ker je imela vlečko, ji je stopil nanjo in ji »bande« s krila odtrgal. Na visoki galeriji so pa rekli: »Al' ga špila danes!« Jaz mala sem pa kar zljala in ga občudovala. Tudi Tonček je blizu rampe stoječ parkrat široko zajaljal, kakor bi sapo lovil, pa so rekli sosede na galeriji: »Aha! mu že zopet suflerka v usta meče...« Jaz sem mislila da jabolka — pa so sestre rekly: »Oh, kaj pa. besede mu meče.« Jaz takrat še nisem vedela, kaj se to pravi, besede jesti, ali kasneje, ko sem malo odrastla in tudi stala na odru, sem se tudi jaz počasi te jedi priučila.

V kasnejših letih, ko sem tudi jaz z njim igrala, se je neki večer Tonček imenoval v igri »Marcel«. Imel je malega sinčka in v vedledramatični sceni ga je objemal; ker mu je pa zopet zmanjkalo malo besed, je hotel to prikriti z nemo igro. Pritiskal je dečka na vso moč na prsi kakor kak meh; slučajno se je pa mali fantek tisti večer pred predstavo najedel debelih cmokov, in od silne očetovske ljubezni ni dosti manjkalo, da ni začel deček — valiti emoke čez oder v parter.

Naš Tonček pa ni znal samo Miklavže v Čitalnici šminkati, bil je tudi aranžer sijajnih »celitnih« plesov v stari pivovarni na sv. Petra cesti. Bila je maškera na pustni torek. Tonček je bil za princa od Arkadije v trikotu, igrala Dragojila Vertnikova je pa prišla kot Marija Stuart. Imela je kostim v vseh barvah, kar jih svet premore, na glavi pa klobuček, aranžirano slamnato košarico, v kateri so sicer ležale vizitke v njenem stanovanju ali geni-

jalni ljudje ne pridejo nikdar v zadrego, kar se tiče kombinacije, in pokrovitelj plesa je bil Tonček. Za slugo Mariji Stuart je pa dal svojega prijatelja »Škendra de la Barka«, mladega že davno pokojnega uradnika Martinca, da ji je nosil vlečko. Jaz sem imela obleko vso pošito s kraguljčki in sem skakala okoli Tončka ko mlada veverica — kar se mu je zelo dopadlo. Naši stalni plesalci so pa bili tisti večer: Tone in Francelj Bonač. Enkrat je Tonček tudi nekaj javno povedal o neki torti, ki je stala v sobi Dramatičnega društva na visoki omari — pa ni resnice povedal. Torta je res stala na omari. Tonček je bil že od nekdaj znan kot sladkosnedež (bil je pri Kirbišu aboniran), hodil je tisti večer pred skušnjo gor in dol, zrl žalostno na torto, emokal in se obli-zoval kot mlad mucek — pa ni imel korajže, ker je bila torta od Figabirtove mame, ki jo je zadela prej ta večer na tomboli v Čitalnici. Jaz pa, ki sem znana, da drugim rada pomagam, sem ga iz usmiljenja razposajeno dregnila v omaro; zamajala se je in — treski! Torta je padla na tla. Tonček se je hitro vlegel čez njo, pokril jo s celim telesom in brcal z nogami okoli sebe, da je bilo smrtno nevarno priti blizu njega. Medtem je torto pohrustal, ostanke pa natlačil v žep. Ali že so se vrata odprla, na pragu pa je stal strogi čitalniški »žur-fikess« in nam napovedal strašno kazen od strani Figabirtovega Naceta.

Tisto Marico v igri »Mlinar in njegova hči« bi bila tako rada jaz igrala, pa so imeli starejši pravico do nje. Zato sem rekla pri skušnjah: »Al Marico, al pa nič!« Ker v igri na-

stopa več ženskih vlog, ni ostalo drugo, da se pošlje deputacija do mlade Zofke in pri seji je bil seveda zgovorni Tonček za to izbran. Eleganten, s cilindrom na glavi, z vsemi dišečimi žaubeami namazan, parfimiran in našminkan, da je vsak, kateri je šel mimo njega, moral najmanj trikrat kihnti — se je odpravil na težko pot. Ko je šel po Starem trgu, je vedno ponavljal svoj govor, ker pri tej priliki ni bilo suflerke. In res, prišel je do Zofke, globoko se je priklonil, ko je stopil čez prag — vrata so bila namreč precej nizka — odkašljal se je, udaril na prsi in pričel: »Gospica« — pri tem se je pa v jezik ugriznil, ker je hotel reči »opica«. — »Vidite, stvar je taka in taka, letos boste Vi moja mati Korenka, drugo leto se bova pa midva zaročila kot Konrad in Marica.« Meni pa tako zmešanoro-rodstvo ni bilo všeč in zato sem vedno ponavljala: »Tako mlada sem, pa naj bom Vaša mati?« Nak in nakt! Med tem pogovorom se je Danilo vsedel na staro zofa, ki je bila »slamo pletena in na sedežih tako raztrgana, da je Tonček zmuznil globoko v luknjo, ko se je vsedel, s koleno se je pa pri tem udaril v brado in zopet je bil njegov jezik v nevarnosti — kakšna škoda bi bila zanj, ker tak se rodi vsakih sto let komaj enkrat! — Ko je videl, da se trudi zastoj, je zgrabil cylinder in krohota je odšel. Jaz sem pa vendarle dobila Marico.

Podobnih spominčkov vem še mnogo o Tončku — ali nadaljevala bom pri njegovem prihodnjem jubileju katerih doživelim mo želim od srca še prav mnogo!

električne luči. Ali vlada tudi na ljubljanskem magistratu sistem »štedenja«?

Nov avtoomnibus v našem mestu. Prvo vrstni in največji ljubljanski hotel Grand hotel »Union« si je oskrbel zadnje dni ličen in prispelih avtoomnibusov v svojo dovažanja ter odvažanja svojih gostov in njihove prtljage s kolodvora in na kolodvor. Z ozirom na tujski promet odkrito pozdravljamo ta nov korak gori omenjenega modernega in naprednega podjetja. Tudi cena za eno vožnjo 10 Din za eno osebo s prtljago vred je primerna in se bo tega avtomobila gotovo vsak uniojski gost prav rad poslužil.

Posledica otežkočenja cestnega prometa. Največ nesreč, neprimlik in nezgod se pripeti na križiščih državnih in drugih cest in železniških prog. Pri nas v Ljubljani je v tem oziru posebno nevarna točka na železniškem prelazu na Dunajski cesti. To je uvidela že železniška uprava sama in je napravila za prvo od pomoč most za pešce čez prelaz. S tem mostom je sicer delno ugodeno osebnemu prometu, toda promet vozil je slejkoprej otežkočen. Posebno nevarno so zapore za brza vozila in sicer v prvi vrsti za avtomobile in razne motocikle. Marsikdo skuša s svojo brzino prevoziti prelaz še v zadnjem hipu, ko že padajo zatvornice in baš pri takih poskusih se pripeti največ nesreč. Odgovornosti za take nesreče pa ne mara prevzeti nihče in vsak zastopa svoje stališče kot pravo. Tako se je pripetilo predvčerajšnjem tudi nekemu avtomobilistu, da je zavozil kljub svarilni lučici na zatvornicah na zaporo in jo je odlomil. K sreči še ni bilo vlaka in se ni pripetila večja nesreča. Vozač je odpeljal in ga do sedaj še niso ugotovili, ker je imel svetilko z označbo voza zasneženo.

Zveza uradnic in trgov. nastavljenk »Krekova« prosvetla obvešča tem potom vse članice, da se tečaj za ročna dela vrši vsako sredo od pol 7. do 9. ure zvečer. — Odbor.

Za ubožno rodbino, o kateri smo pisali v nedeljskem »Slovenec«, so nam tekoni večerajšnjega dne razni dobrotniki izročili 365 dinarjev. Izročili smo jih ubogi ženi, ki se vsem velikodušnim darovalcem najtopleje zahvaljuje. Priporočamo ubogo družino še nadalje usmiljenim srcem.

Razglas a) o letošnjem naboru, b) o popisovanju mladeničev, rojenih leta 1903 in c) o naknadni zapisi vojnih obveznikov rojstnih letnikov 1875 do 1905. — a) Nabor rojstnih letnikov 1901 do 1906 in nesposobnih vseh letnikov. Po zakonu o ustroju vojske in mornarice in po pravilu o rekrutovanju mladeničev za stalni kader pridejo k letošnjemu naboru (rekrutovanju) vsi leta 1906 rojeni mladeniči in pa oni mladeniči rojeni leta 1901, 1902, 1903, 1904 in 1905, ki so bili pri lanskem naboru spoznani za časno nesposobne. Da bo mogoče s pripravami takoj prirediti, mestni magistrat odreja in razglasi: 1. Radi naprave, odnosno radi popolnitve rekrutnih spisov se je od 20. januarja do 20. februarja 1926 osebno zgledati v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu in sicer: a) vsem leta 1906 rojenim mladeničem, stanujočim v Ljubljani, neglede na njih rojstni ali pristojni kraj in neglede na to, da so morebiti kot dobrovoljci ali kakoršibodi že odslužili svoj kadski rok; b) vsem onim leta 1901, 1902, 1903, 1904 in 1905 rojenim, v Ljubljani stanujočim mladeničem, neglede na njih rojstni ali pristojni kraj, ki so bili pri lanskem naboru spoznani za časno nesposobne; c) vsem leta 1901, 1902, 1903, 1904, 1905 in 1906 rojenim mladeničem, ki so bili potrjeni, pa so bili radi časne nesposobnosti izpuščeni iz kadrske službe; d) vsem onim vojnim obveznikom, rojstnih letnikov 1876 do 1906, ki se smatrajo sami za nesposobne za vojaško službo, neglede na to, ali imajo vojni razpored ali ne; e) vsem onim moškimi, ki niso bili nikoli potrjeni k vojakom, ali so pozneje postali nesposobni za vojaško službo, če so dobili in imajo vojni razpored ali vojno dovolilo. — 2. Časno ali trajno odsotne, v Ljubljano pristojne mladeniče morajo zgledati sorodniki, varuhi ali drugi pooblaščenici. — 3. K zgleditvi je prineseti s seboj: a) rojstni list in domovinsko izkazilo (domovinski list, posebno ali delavsko knjižico); b) rodbinski list svojega župnega urada; c) potrdilo svojega davčnega urada o neposrednem davku, ki ga plačuje rodbina; d) vojaška izkazila (vojaško ispravo) — onim, ki so že služili pri vojakih; e) potrdilo svojega vojnega okroga o časni nesposobnosti — onim, ki so bili pri lanskem rekrutovanju spoznani za časno nesposobne; f) izkazilo o inozemskem državljanstvu — onim, ki niso naši državljani, pa so rojeni v naši državi. — 4. Vsa naborni obveznik je vpisan v rekrutni spisek pri svoji pristojni občini in se na podlagi te zgleditve pokliče k naboru v svoj domovni kraj. — 5. Kdor izmed tujih, to je izven Ljubljane pristojnih nabornih obveznikov iz kakršnikoli razlogov ne more iti k naboru v svoj domovni kraj, temu je pri zgleditvi zaprositi, da se mu dovoli nabor v Ljubljani. Po predpisu kolkovane, na pristojno sresko poglavarstva naslovljene prošnje za nabor v Ljubljani je ob zgleditvi predložiti mestnemu vojaškemu uradu v Mestnem domu. — 6. Prošnja za priznanje vojnih olajšav, kot dijak, kot hranilec rodbine, kot prvenec kot dedič posestva ali za kakršnokoli vojno olajšavo ni predlagati ob zgleditvi, temveč še le na dan nabora naborni komisiji. — 7. Kdor opusti zgleditev in se odtegne službi v stalnem kadru, se kaznuje po vojaškem kazenskem zakonu in poleg tega služi tri leta, če se zaloti do dovršenega 40. leta. — 8. Kdor preze ali opusti zgleditev, se ne more opravičevati s tem, da ni vedel za ta poziv ali za dolžnost, ki izvirajo iz zakona o ustroju vojske in mornarice. — 9. Za mladeniče, ki so zavezani naboru, ki se skrivajo in odtežajo vojaški dolžnosti, so odgovorni tudi glavari njih rodbin ali zadržug. Odgovorne osebe se kaznujejo, če pokažejo malomarnost, z zaporom od 10 do 30 dni ali z denarno globo, pri čemer se računja za en dan zapora 50 Din. Kazen izreka komandant divizijske oblasti. — 10. Naborniki, kakor tudi njih svojci, se pozivajo, da si od 20. do 28. februarja 1926 ogledajo rekrutni spisek, ki bo na ogled v mestnem vojaškemu uradu v Mestnem domu in se prepričajo o pravilnem vpisu rodbinskih članov. Kdor opazi pogrške, naj si pravočasno prekrbi dokazila o drugačnih podatkih, katere je predložiti mestnemu vojaškemu uradu ali pa naborni komisiji na dan nabora, da popravi rekrutne spiske. — 11. Mladenice, ki bivajo v inozemstvu in izven mestne občine ljubljanske, je svojem obveščevalcu o naborni dolžnosti, da se nad njimi ne udeležijo določilo, navedeno pod odstavkom 7 tega razglasa. — b) Popisovanje mladeničev, rojenih leta 1908. Mladenice, ki so rojeni leta 1908, so stoli s

1. januarjem 1926 v vojaško dolžnost. Zaradi zabeleže v vojaško razvidnost se je vsem leta 1908 v Ljubljani rojenim mladeničem brez izjeme in pa izven Ljubljane rojenim, v Ljubljano pristojnim mladeničem od 20. januarja do 20. februarja 1926 zgledati v mestnem vojaškemu uradu v Mestnem domu. Izkazila o domovinstvu (domovnico, delavsko ali posebno knjižico) je prineseti s seboj. Bolne, odsotne ali zadržane mladeniče morajo zgledati sorodniki. — c) Naknadna zapisega vojnih obveznikov rojstnih letnikov 1875 do 1905. Vojni obvezniki rojstnih letnikov 1875 do 1905, ki doslej iz kateregakoli razloga niso bili zapiseženi na Njegovo Velikanstvo kralja Aleksandra I., zapisežejo se o priključitvi glavnih naborov leta 1926. Vsem v Ljubljani stanujočim, od zapisega izostalim vojnim obveznikom rojstnih letnikov 1875 do 1905 se je zategadelj do 30. marca 1926 s svojimi vojaškimi listinami zgledati za naknadno zapisega v mestnem vojaškemu uradu v Mestnem domu. Dan zapisega se objavi pozneje. — Mestni magistrat ljubljanski, dne 5. januarja 1926.

Potovanje k evharističnemu kongresu v Ameriko.

Na večkratno popraševanje o potovanju k evharističnemu kongresu v Ameriko morem za sedaj tole sporočiti: Na parobrodih bo toliko popusta, da bo vožnja od nas do Newyorka v III. razredu stala približno 200 do 210 dolarjev, torej dinarjev 11.600 do 12.180, ako dolar računamo po 58 dinarjev. — Na železnici od Newyorka do Chikaga bo cena za polovico nižja; celotna znaša 30.76 dolarjev. — Ugodnosti za hrano in stan mi še niso znane. — O novem letu sem za natančne podatke pisal o. frančiškonom v Chikago. Ko dobim točen odgovor bom v »Slovenec« prijavil. — Kongres bo menda od 20. do 24. junija. — Gotovo bi bilo lepo, ko bi se Slovenci odpeljali skupaj v družbi drugih skupin. — Kdor namerava na pot v Ameriko, naj pošlje prijavo naši škofijski pisarni, ki bo vse uredila v dogovoru z dotičnim odborom v Ameriki.

V Ljubljani, 18. januarja 1926.

† Anton Bonaventura, škof.

Maribor

Zanimivo odkritje mariborskega zgodovinarja g. dr. Kovačiča. V znani kripti pod cerkvijo v Hočah je g. dr. Kovačič v zvezi z g. dr. Steletom odkril starorimski spomenik, ki je viden v zid prvotne cerkvene stavbe. Stavba te krypte sega v 11. stoletje. Spomenik, prava umetnina, pa je rimsko delo. Tlak krypte mramornat. Podrobnejše bo mogoče javiti šele potem, ko se bo celotna krypta izčistila, ker jo je v zadnji povodnji voda popolnoma zalila z naplavinno.

Telefon napeljuje mariborska škofijska pisarna.

Istočasna igra mariborskih šahistov-prvakov g. E. Kramerja in g. Pirca je privabila številne prijatelje in izgravec šahovske igre v malo dvorano pri Götzu. Igravec je bilo do 40, gledavcev pa do 200. Približno na polovico pa sta bojevnika ločeno premagala soigravce v istočasni igri.

Razveseljivo znamenje krščanskega družinskega življenja, ki se tudi v našem mestu nagiblje na bolje, je vedno bolj upoštevano in priljubljeno posvečevanje družin Božjemu Srcu. Km mnogim o tem ni dovolj znano, kako se to napravi, sporočamo, da se dobi mala poučna knjižica s potrebnimi molitvami in navodili v župnih uradih.

Zdravstveno stanje: Od 8—14 je bilo bolnih na šeno 1 oseba, na ošpicah 16, na davici 1, na škrlatici 9.

Tonovanje je v našem mestu še prav patriarhalna navada. Pravijo, da se naj stare navade ohranijo. Da vsakdo ve, kaj je tonovanje, povemo, da je to naposeben način proslavljen god sv. Antona puščavnika, to je onega s prešičkom.

Za Svečnico pojemo. To je druga taka navada v našem mestu. Hodijo pa pet, večinoma še šoloobvezni otroci; navadno so tisti, ki so za Kraljevo kot trije kralji hodili okrog po cestah. Nekdanje navade so imele pa seveda čisto drugi smisel kot ga imajo sedaj. Zdaj so namreč samo prilika beračenja otrok, ki si znajo take nekdanje navade po svoje prikrojiti in izrabiti. Ker je beračenje otrok sploh zavrniti kot nezdrav socialen pojav, je še posebej zavrniti zlorabljenje in smešenje nekdanjih domačih navad. Upamo, da nismo tega zastoj objavili.

Malo polemike. Mariborsko pismo v nedeljski številki »Jutra« pač kaže, kako prav je bilo, da je »Slovenec« že pred davnim časom priobčil sporočilo onega drobnogleda, ki ga dopisnik tistega pisma še zdaj gleda in vidi, da je postal že daljnogled. Ni mu prav, da se je nastavljal drobnogled tudi na »umetnostne« pojave našega gledališča. Ne more pozabiti one besede, ki je morala pasti in pripečatiti enkrat resnično označbo in ki je tudi zadela. Skušal jo je osmešiti. Pravi, da se je podal v soboto — to je bilo na predan sv. Antona — po Koroški cesti, pa je občudoval mesenost svinjskih krač in slanine. Mi nimamo ničesar proti temu, da je šel. Saj vemo, da vsak rad to časti, kar mu diši. Ker je prenehala — vsaj začasno — mesenost »Vesele vdove« v gledališču, pa jo je šel iskat na Koroško cesto k svinjam naših speharjev, ki se jim še sanjalo ni, da so tudi take vrste častilci njihovega blaga! In tako je padlo na dopisnika, kar je hotel izliti na nas. Naše sožalje, pa označi naj se le sam. — Drobnogled.

Kaj je vzrok? Naše gledališče je vedno manj upoštevano. Ne ena predstava, pa naj bo opera ali opereta ali drama ne napolni dvorane. Z naporom skuša uprava doseči dvig. Danes nam bo nudila »Evangeljnika«. Morda se s to predstavo nekoliko dvigne. In če bi se tudi nekoliko, kaj je vzrok, da ne gre trajno kvišku? Mislimo, da ne samo denar.

Prireditve. Neopaženo za širšo javnost, a tem bolj občutno za njo, si stojita nasproti dve vrsti prireditev po našem mestu. Na eni strani si marsikateri veliko prizadeva nuditi ljudem duševne hrane, izobrazbe, moralne opore, tudi razvedrila in notranjega veselja. Na drugi strani pa se prav na kramarski način ponuja moderno razveseljivanje, ki pa ni v drugem kot v materialističnem uživanju. Ne omenjamo tega le mimogrede, da sploh omenjamo, pač pa zato, ker že mnogi res več ne poznajo mere in izrabljajo vse samo v reklamo za — »veselice«, kjer pa ni pravega veselja ne umetniškega užitka. — Po strani visijo po mestih plakati: I. veliki jugoslovenski ples. Na tem jugoslovenskem plesu, kot na vsakem drugem, bodo plesali plesne in dijskih in drugih divjih plemen, na tem plesu, kot na vsakem drugem, se bo šopirila pariška moda. Radi bi znali, kaj sploh more biti na plesu jugoslovenskega? Čemu za take zabave, ki niso prav najprimernejše razvedrilo, še izrabljanje splošno narodnih pridevkov! — Pa da omenimo drug pojav, ki še bolj potrjuje, da smo v začetku prav povedali. Gremij trgovcev ima svojo zabavo. Prav. Toda reklama je prav značilna: Prerokujejo, da bo v l. 1926. konec sveta. Zato se hitro naučimo še veselja, in pojdemo itd. Šala, boste rekli: Šaljivo je povedano, pa resnično — je tako, je tako med ljudmi. Ii to ni prava pot, ni prava življenska modrost! — In še to! Napovedujejo nam otroško maškrado. Ne bom razpravljal o tem s strogo pedagoškega stališča, to naj store vzgojitelji. A to omenim: Škoda se mi zdi nedolžnih, angeljskih obrazkov naših malih, ki jih boste spremenili v gnusne nečloveške figure! Ubogi otroci! Ne le v obraz, tudi v dušo jim boste stisnili masko! Poznamo vaš izgovor: to je igranje, to je le zabava otrok! A gotovo je, da ničesar na otroka tako ne vpliva, kakor igranja. Zato jim dajte dostojnih igranj in pa spodobnega igranja! Izginejo naj popolnoma gole lutke in vse takele nesmiselne zabave! Stolejte otroka naj ne bo stoletje igranja z otrokom! — Bomo še večkrat naše zabave, saj so javne, javno pregledali in upamo, da se odkrita beseda ne bo zamerila, ampak upoštevala! — ce.

Planinski dom pri Sv. Urški na Plešivcu (1696 m) je dobro preskrbljen za zimske posetnike. V koči so drva, a pred kočo proti cerkvi toliko snega, da komaj preko vidiš sosednje cerkev. Vhoda v kočo, če si turist, preskrbi ključ, ne ovira več led, ki se je za vratmi nabral, ker je bil 10. t. m. odstranjen. Pravega turista pa tudi betvica ledu ne bi odpravila ali ovirala, da ne bi prišel v kočo. Smuka proti Slovenigradu jako dobra, zato priporočamo poset te gore. Ključ pri Mislinjski podružnici v Slovenigradu in Mariborski podružnici.

O glavni carinarnici v Mariboru. Meseca novembra 1925 sta bila zakonca Franc in Marija G. v B. od svoje hčerke iz Pittsburga, Pa. Amerika, obveščena, da bosta dobila vsak po en zavoj stare obleke v darilo. Ta dva zavoja sta romala iz Amerike na »Glavno carinarnico« v Maribor, odkoder sta naslovnik dobila poziv za vložitev prošnji in svrho oprostitve carinskih pristojbin. Dasiravno ste bili obe, s predpisanimi kolki opremljeni prošnji istočasno na »Glavno carinarnico« v Mariboru vloženi, je dne 15. decembra 1925 dobil samo mož svoj zavoj v roke; od pošiljkatve za njegovo ženo pa ni bilo ne sluha ne duha. Na ponovno urgenco za rešitev te zadeve, »glavna carinarnica« ni dala nobenega odgovora. Stoprav na brzojavno zahtevo je, komaj po preteku 8 dni, končno prišla dotična vloga — katera je medtem romala v Zerkovce pri Mariboru — zopet nazaj na občno B. z nalogom, da se morajo na to prošnjo vtisniti še različni kolki. Vzlic temu, da je vloga bila točno po obstoječih predpisih kolkovana, je naslovnik moral zahtevano kolkovino ponovno plačati. — A kje je zavoj? — Opozarjamo merodajne faktorje na predstoječi slučaj ter jih prosimo za posredovanje.

Celje

Sestanek, ki se je vršil v nedeljo popoldne pri Belem volu je bil izredno dobro obiskan. Sklican je bil v tajništvo Jugoslovanske strokovne zveze, a ker je bila soba premajhna, se je moral vršiti v vrtni dvorani, ki je bila popolnoma napolnjena. Govorila sta dr. Godnič in Ivan Gaišek o pomenu volitev za delavsko zbornico. Sestanka so se udeležili v velikem številu tudi služkinje in posebno seveda delavci in delavke. Navzoči so bili ogorčeni nad postopanjem socialistov in obljubili, da bodo napeli vse moči, da prodre pri volitvah krščanskosocialna lista.

Popravki. V 7. številki našega lista se nam je urinila neljuba pomota in sicer v notici: Zlatarska industrija, kjer smo poročali, da je bil suspendiran visok uradnik mero-preizkusnega urada v Belgradu. To je napačno. Suspendiran je bil vodilni uradnik v Zagrebu. — Ravnotako je v 12. številki izpadlo v notici »Novi radikali« ime g. hotelirja Zumra, ki je tudi prestopil k radikalom.

Smrt dobrotnika ubogih. V soboto, dne 16. t. m. je umrl na Bregu Franc Korošec, plavžarski nadzornik v pokopju. Bil je velik prijatelj in podpornik revežev in sirot in je v svoji oporoki zapustil ustanovo, koje obrest so namenjene v podporo revežev in sirot. Bil je vzgleden krščanski mož. Pogreb se je vršil danes popoldne in se je istega udeležilo veliko občinstva kljub skrajno slabemu vremenu.

Okoliška šola. To vprašanje je staro skoro kakor trlo sedanje poslopje te šole. Razburja pa sedaj zelo duhove med okoliškimi občani, ker je vse ljudstvo, kakor je pokazala današnja občinska seja, proti temu načinu rešitve tega vprašanja.

Doba plesov je že tu! Trgovski ples se je že vršil in sicer takoj po novem letu. Sedaj so že razglašeni dijaški ples, ki se vrši mesto v Celjskem domu dne 31. t. m. v Narodnem domu, temu sledi obrtniški ples dne 1. februarja, ki bo imel nekaj splošni meščanski značaj, nato se za enkrat pridruži dne 6. februarja Triglavanski ples in kot uvod in šola za te ples bo pa plesni večer plesalke Fränzy Pejory v nedeljo dne 17. t. m. Torej zabave na cente! Je torej pri nas vendar še nekaj denarja...

Občni zbor sportnega kluba Celje so bo vršil dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v Celjskem domu. Vabljeni so vsi člani in je udeležba sodelujočih članov obvezna.

Razpis službe. Pri okrožnem uradu v Celju je razpisano mesto pisarniškega uradnika in vsako vsled tega razpisa morebiti izpraznjeno mesto. Tozadevne prošnje se imajo vložiti najkasneje do 27. t. m. pri predsedstvu okrožnega sodišča v Celju.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Celju ima svoj občni zbor dne 28. t. m. ob pol 8. zvečer v gostilniških prostorih Narodnega doma v Celju. Volil se bo tudi novi odbor in potrdil letni račun. Ako bi ne bilo ob času razpisa navzočih dovolj članov, se bo pol ure pozneje ne glede na udeležbo vršil ob 8. drugi občni zbor.

Občetno kazni je izreklo stanovanjsko sodišče v slučaju hišnega posestnika Matevža Senčar, ki je brez dovoljenja stanovanjskega sodišča vselil v svojo hišo Gaberje št. 45 kar štiri stranke. Posestnik hiše je bil zato kaznovan na globo 4000 Din, posamezne stranke pa po 1000 Din.

Trbovlje

REDUKCIJA DELAVSTVA V TRBOVLJAH.

Kakor je bilo že javljeno, se vrši zadnje dni pri rudniku TPD v Trbovljah redukcija delavstva. Družba motivira svoj sklep s tem, da nima odjemalcev za svoj premož in tudi nima izgleda, da bi se v bodoče premož mogel spraviti na trg.

Ako je ta povod redukcije resničen ali ne, nam ni mogoče danes ugotoviti, vsekakor je pa vredno, da se z zadevo pečamo.

Stavka pred tremi leti je izpadla v škodo delavstva. Nekaj odstotkov povišanja k plači je bilo delavstvu odbitih. Družba si je nadela nalogo, da mora na vsak način udušiti tudi za daljšo bodočnost vsako stavko in je v ta namen žrtvovala tudi svoje lastne koristi, katere je imela v stalnih odjemalcih premoža. Izgubila je n. pr. večje število odjemalcev, ki so dnevno jemali večjo količino premoža. Napravila je pa tudi še drugo napako, ko je zvezala svojo električno centralo ob Savi s centralo na Fali. Investirati je morala v ta namen za daljnovid iz Fale v Trbovlje težke milijone, pomislila pa ni, da ne more porabiti in oddati zdroba, ki se je večinoma kuril v trboveljski električni centrali.

Družba je oddala pred leti dnevni kop Doberna stavbnemu podjetju Dukić in drug v zakup. To podjetje, okoli katerega se zbirajo večinoma mažarski judi in jim služi ime samo kot plašč, ima okoli tisoč delavcev zaposlenih. Tu se zbirajo elementi vseh strok in narodov, ki se zatečejo v njihovo okrilje, katere pa trdka izkoriščuje do krvi. Gibanje delavstva pri tem podjetju je veliko, ker gleda vsakdo, da po prvi prejeti plači izgine. S tem seveda jemlje kruh domačim delavcem, ki se, navajeni reda in zakonitih pravic, odtegujejo temu podjetju.

Vse to in še več drugih okoliščin je krivo, da se je počelo delavstvo odpustati. Najbolj žalostno in vnebovpijoče je pa to, da je redukcija zadela najbednejše in to so staroupokojenci. Dobivajo nekaj kron (od 8 do 44 kron) mesečne penzije in avstroogrski veljavi, so bili primorani na stara leta še iskati zaslužka pri rudniku, da so se zamogli vsaj borno, a pošteno preživeti, da jim ni bilo vsaj vsem potrebno iti beračiti od hiše do hiše.

Nadaljni odpust zadene delavke in one, ki imajo že polno število let in teh je mnogo. Po informacijah jih je samo na enem revirju 230, ki delajo nad trideset let, revirjev je sedem. Marsikdo bi itak šel prostovoljno v pokop, ako bi dobil stanovanje, a teh v Trbovljah ni.

Kaj nastane iz vsega tega, je danes težko reči. V moralnem oziru bodo Trbovlje padle globoko pod ničlo, beda bo velika, in da ne bo to v korist ne družbi ne občini, je gotovo.

Ali je mogoče to preprečiti? Mi mislimo, da. V prvi vrsti je treba napraviti red z inozemci, da dobe mesto teh kruh naši ljudje domačini! Ali je pa morebiti insceniran z redukcijo tudi kakšen drug trik, n. pr. znižanje še itak nizkih plač? To bomo kmalu videli.

☆ Ubogi staroupokojenci. Od redukcije delavstva v Trbovljah bodo v prvi vrsti prizadejeni staroupokojenci, ki so bili primorani, akoravno že v visokih letih, da si poiščejo zaslužek pri rudniku, ker jim pokojnina, odmerjena od bratovske skladnice, ni zadostovala za obstanek. Pokojnina jim je bila odmerjena v avstro-ogrske valute — seveda ne v zlati — kakor se je plačevalo. Danes prinašamo seznam nekaterih upokojencev in vsoto pokojnine, ki je odmerjena v kronah. Priporočiti pa moramo, da je staroupokojencev nad tisoč in dobi rudar po 35 polnih letih kron 41.60. Med temi upokojenci je veliko število pohabljenih. Med drugim, katero smo si v naglici zabeležili, dobivajo to pokojnino v sledeči višini: Boh K. 57.14 K; Majnardi Gabrijel 31 K; Deželak Ivan 27 K; Sodja Franc 26 K; Dornovšek Avgust 34 K; Papež Ivan 15 K; Volaj Franc 23 K; Verbič Marija 10 K; Skrinjar Iv. 16 K; Alojz Klanjšek 16 K; Koritnik Ivan 54 K; Hribar Jože 28 K; Jaklič Franc 31 K; Terlep Miha 36 K; Dolinšek Blaž 40 K; Majcen Franc 22 K; Kerković Stefan 36 K. Iz teh števil je razvidno, da se dela z odpustom staroupokojenem strašna socialna krivica.

Hrastnik

Gosp. Podpečanu, rudarju in socialističnemu agitatorju na Logu v Hrastniku. Ker ste govorili napram g. Francu Jerebičniku, da sem podpisani izvalil od neke ženske kuverto z legitimacijo in glasovnico za volitve v Delavsko zbornico, ki je bila last njenega moža ter da ga je žena podpisala brez njegove vednosti, Vas pozivljam, da svojo trditve javno dokažete! Ako to dokažete vam plačam 100 dinarjev nagrade. — V Hrastniku, 17. januarja 1926. Jurij Napret, kurjač.

Ptuj

⊕ Muzejsko društvo priredi dne 20. in 27. januarja t. l. predavanji. Dne 20. t. m. predava dr. A. Kolarič iz Ljubljane o slovenskem jeziku in vzhodnoevropskih narečjih, dne 27. t. m. pa dr. Glaser iz Maribora v proslavo 70 letnice rojstva pesnika Antona Askerca. Predavala bosta v Glasbeni Matici, Hrvatski krg. točno ob pol 6 zvečer. Vstopnina znaša za sedeže 5 Din; za stojišča 2 Din. Društvo namerava v kratkem prirediti serijo zanimivih predavanj o umetnosti, zgodovini, narodopisju itd. Opozorjamo občinstvo na ta predavanja s prošnjo, naj podpira kulturna stremeljenja tega za Ptuj in okolico tako važnega društva.

Primorsko

50 letnica lista »Edinost«. Dne 8. januarja je poteklo 50 let, odkar je začelo v Trstu leta 1876 izhajati slovensko narodno glasilo »Edinost«. List »Edinost« — ki je izhajal najprej dvakrat na mesec, potem kot tednik in končno kot dnevnik — so ustanovili iz lastnih sredstev in lastnimi silami: Ivan Nabergoj, Anton Trobec, pesnik Fran Cegnar, Ivan Dolinar, Stefan Nadlišek in kaplan Križman. Prvi urednik je bil Fran Cegnar. Kasneje je bil največji pospeševatelj lista dr. Gustav Gregorin, ki je dal listu dober gospodarski temelj in mu omogočil razvoj. Program »Edinosti« je bil od početka naroden in liberalen, kakoršno je bilo tudi prepričanje inteligence, ki se je zbirala okoli njega (glej članek Ivana Hribarja v jubilejni številki: Politika »Edinosti« v 50 letih). — Jubilejna številka, ki je izšla dne 17. januarja, obsega 20 strani in številne slike. Izmed prispevkov omenjamo nekatere, ki so za narodno in kulturno zgodovino primorskih Slovencev in Hrvatov pomembnejši: Dr. Gustav Gregorin: Zgodovina lista Edinost in njegove tiskarne v zvezi s splošnim razvojem tržaških Slovencev; Ivan Hribar: Politika »Edinosti« v 50 letih; Cirsicus: Politično društvo Edinost, njega položaj in delo v času svetovne vojne; prof. Vjekoslav Spinčić: Početek narodnega prebujanja in narod. borbi v Istri; dr. Ivo Zuccon: Istra v poslednjem letu pri svetovni vojni (1907—1914); don Luka Kirac: Glagolska liturgija v Istri; dr. Mirko Vratović: Petnaest prevarnih dana v Istri; dr. Gustav Gregorin: Borba za slovenske ljudske šole od 1884 do 1918; Viktor Car Emin: Družba sv. Cirila in Metoda za Istru; dr. Zavo Čermelj: Naše srednje šole.

Smrtina kosa. V goriškem sanatoriju je umrla 50 letna gospa Jospina Manfredo iz Volč na Tolminskem.

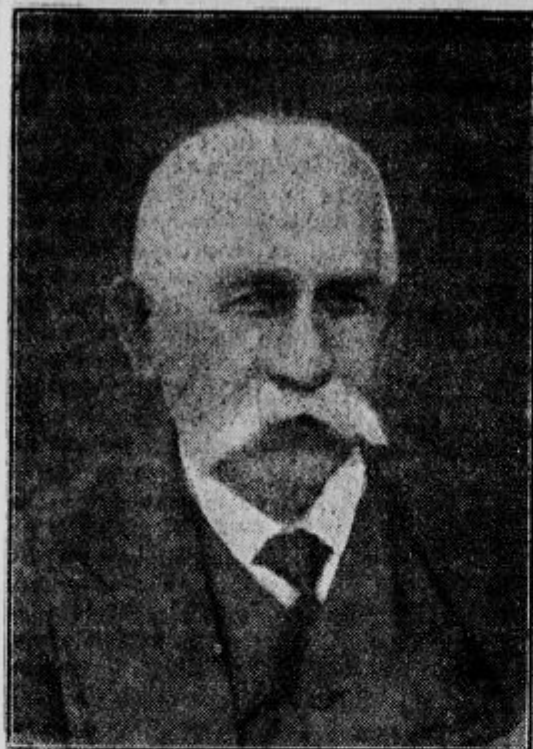
Cerkveni vestnik

Ljubljanska sodaliteta se snide v sredo dne 20. jan. ob petih popoldne v semeniški kapeli in izvolijo. Poroča g. mgr. dr. Ujčič o ekonomiji duhovnih sil v dušnem pastirstvu. K obilni udeležbi vabi predsednik.

Šah.

V »Neues Wiener Abendblatt« od 13. januarja beremo o šahovskem kongresu v Hastingsu in o tamšnjem prvenstvenem turnirju. O Vidmarju beremo: »Aljehin in prof. dr. Vidmar sta se izkazala kot razred zase, ki sta vsakega tekmečarja prevrnila (überannten) in si igrala med seboj kratko remis-igro s samo 17 potezami. S tem dosegla presenetljiv uspeh 8½ od 9 iger. Jugoslovanski prvak, ki se od londonskega turnirja 1922 ni udeležil nobenega javnega šahovskega boja, je s svojim močnim in preciznim igranjem obudil naravno pozornost. Splošno se zanimajo, kako bo odrezal v turnirju na Semeringu, ki se prične dne 6. marca. Čeprav bodo prišle tam skoraj vse zvezde šahovske umetnosti skupaj, prisostvo strokovnih krogi ljubljanskemu profesorju izborne izgleda za zmago.« Šahovski oddenek v »N. W. Abendbl.« urejuje dunajski mojster H. Wolf.

† Francu Cerarju v slovo ob zadnji potli.

Umrli je mož! — Kje tak je še med nami — kot on, ki spi v prezgodnji groba jami, posuti v zimi z venci, šopki rož? — Tako je mislilo s pesnikom Gregorčičem v nedeljo 17. t. m. tiščero naših src, ko smo spremljali na zadnji poti moža kremenitvega značaja, — tovarnarja Fr. Cerarja v Domžalah k večnemu počitku. — Vse Domžale z okolico so bile na nogah, in iz Ljubljane je prispelo v zlic snežnemu meteu izredno veliko število ljudstva izkazat zadnjo čast možu — poštenjaku in značaju, kakršnih bi si želeli še mnogo, mnogo. — Blagi pokojnik je bil osebnosti, ki za služi, da se ga spominjamo na tem mestu nekoliko obširneje nego je to v navadi.

Ziv dokaz, kako odlično stališče je zavzemal blagi pokojnik v javnem življenju, so bila zastopstva mnogostevilnih društev in korporacij, ki so prihitele od blizu in od daleč, da spremljajo Fr. Cerarja na zadnji zemski poti.

Šolska mladina z vsem učiteljskim zborom, ki je spremljala pokojnika, se je pač z žalostjo poslavljala od svojega dobrotnika — predsednika krajnega šolskega sveta. In društva. Saj ga ni bilo, ki bi mu ne bil stal pokojnik ob strani z besedo in dejanjem. Zato so se udeležila pogreba vsa društva brez izjeme: Orel, Sokol, domače gasilno društvo, kakor tudi sosrednja deloma po deputacijah. Nešteti venci za križem so bili vidni dokaz vsestranskega spoštovanja in hvaležnosti do pokojnika. — V sprevedu smo videli številno uradništvo, tržki občinski zastop, pevski zbor, ki je eksaktno zapel ganljive žalostinke, domačo dobroznano godbo, ki je svirala žalne koračnice, za rakvo pa neštete množice moških in žensk. Med zunanjimi zastopniki smo opazili poslevočedečega predsednika SLS prof. Remca. Saj je bil pokojnik neomahljiv pristaš SLS, dasi vseskozi kot poštenjak visoko čislal tudi pri drugih strankah. Zastopana je bila zbornica za trgovino, obrt in industrijo po t. č. predsedniku Ogrinu; zastopstvo zveze industrijcev (inž. Šuklje); predsedstvo ljublj. velesejma (po preds. Bonacu); dalje »Županska zveza«, itd. Šolsko oblast je zastopal referent za kamniški okraj, načelnik Mir. Pretnar. Poslanski klub je zastopal narodni poslanec Štrcin. Predaleč bi zašli, če bi hoteli navajati vsakega posamič. Pogreb je vodil in izvršil obrede domači župnik — duh. svetnik Bernik z asistenco.

Vse življenje pokojnikovo je bilo posvečeno delu ne le za lastno eksistenco, temveč v veliki meri javnemu blagru. Rojen dne 13. avgusta 1858. l. v Domžalah je iz skromnih sredstev z železno vstrajnostjo dvignil tovarno slavnikov do velikega ugleda v trgovskem svetu. Kot mnogoletni predsednik krajnega šolskega sveta in kot poseben dobrotnik šole si je pridobil na tem polju neminljivih zaslug. Zlasti mnogo zaslug v javnem delovanju si je pridobil kot predsednik cestnega odbora. Kot občinski gerent in mnogoletni občinski odbornik je deloval z vso vnamo v korist občini, in marsikaj dobrega so rodile njegove bogate izkušnje. Kako navdušen je bil, ko je mogel s svojimi soobčani tržani praznovati povzdig Domžal v trg. — K trezno mislečemu in razsodnemu možu z bogatimi izkušnjami življenja so se zatekali premnogi — ne zaman — z upanjem po nasvete. Lahko rečemo, da ima pokojnik v narodno-gospodarskem oziru zaslug kot malokdo.

Naj navajamo še kot dokaz njegovega zlatega srca, kako iskreno je ljubil šolsko mladino. Kjerkoli se je prikazal, takoj so leteli za »očkom« trumoma, nikoli ni bil praznih rok: sladkorčki, peresa, svinčniki — vse je prihajalo iz njegovih nikoli praznih žepov. O, pogrešala bo ta mladina dobrega očka, kakor ga bo pogrešal cel trg. — Tolažljivo za vse je, da je zapustil zgledno vzgojene otroke, in da bo njegov naslednik Franjo nadaljeval očetovo delo v njegovem duhu. — Še to bodi omenjeno, da je tudi v odboru »Županske zveze« z izgubo pokojnikove markantne osebnosti nastopila občutna vrzel. — Možu poštenjaku, vzorniku in plemenitemu značaju bodi ohranjen trajen in časten spomin! Slava mu!

Naročajte »Slovenca«!

Kulturni pregled

Glasba

KONCERT »GLASBENE MATICE« V MARIBORU.

Težko in z veseljem smo pričakovali tega koncerta. Deloma, da se naslajamo ob polnih, melkih glasovih g. Betetta — tega kralja med slovenskimi pevci, tega božanstvenega umetnika, ki v vsak, še tako preprost spev vlije svojo dušo in ustvarja vedno umetnine prve vrste — deloma, da se pri Beethovnovi simfoniji popolnoma vtopimo v morje lepote, prelestne umetnosti, ki naj naše duše vsaj za nekaj trenutkov izdusi vsakdanje ubijajoče umazanosti in dvigne v raj čiste lepote in sladke blaženosti. Prvi up nam je splaval, žal, po vodi. G. Betetta ni bilo, mesto njega je nastopil g. Rumpelj, operni pevec iz Ljubljane in ena točka je odpadla. Ker so to mnogi izvedeli šele pred koncertom — kratka notica v časnikih je bila nejasna — je zavladalo med občinstvom razumljivo nerazpoloženje, ki se ni moglo do konca več izgubiti. G. Rumpelj je sicer dober pevec s simpatičnim glasom, toda — ni Betetta. Instrumentacija »Mornarja« v splošnem posrečena, je bila večkrat za njegov glas premočna, prebogata, v vijolinah proti koncu prevsiljiva in preveč izumetničena. Ker je »Mornar« znan in priljubljen samospjev, ga je g. Rumpelj na željo občinstva ponovil. — Schubertova C-dur Uvertura je bila preslabo in prepovršno nastudirana. Vse sile je g. dirigent osredotočil gotovo na simfonijo. Raditega se je poznala pri proizvajanju te uverture neka malomarnost in nedogotovljenost. Posebno začetek, trdo in neenotno podan, nam ni obetal nič dobrega. Pozneje so se igralci sicer znašli in igrali čisto dobro vendar brez italijanskega stila, brez zadostne globinosti in uglajenosti. Biser tega koncerta je bila Beethovnova tretja simfonija »Simfonia eroica« ... komposta prve festeggiate il sovrane di un grand' Uomo, e dedicata al Principe di Lobkowitz. Očaran od revolucionarnega in zmagovitnega nastopa genialnega Napoleona je stkal 34 letni Beethoven s svojo simfonijo, izgrajeno v grandioznem stilu, žarečo v sijaju bajnih domislekov, nemirno valujočo v drznih postopih, dragocen, nestrohljiv plašč svojemu vzoru — Napoleonu, drznemu nadčloveku, ki je tedaj žareč v krvavem sijaju nepremagljivosti. V prvem stavku (Allegro con trio 691 taktov) prvi v mladostni neugnanosti junaka moč nevzdržno naprej, ne meneč se za ovire, gluha za vdihe in trpljenje (83. takt). Dvomi nad lastno močjo (lesena pihala) jo mučijo, pomisleki vstajajo — toda z odločno gesto se otrese gibanj vseh pomislekov in v grmečem spevu zmagovalja stopa nadčlovek na vrhunec svoje slave. V drugem stavku (247 taktov) plaka genij nad razdejanjem, iz katerega je vzklikla veličina enega človeka. V tihi bolesti strmi oko za begunci, ki bežijo pred vojno viaro, s krvavečim srcom stopa človek po opustošenih bojnih poljanah, posejanih s človeškimi trupli. Angel miru zapeje v višavah spev miru in tolažbe, ki pa izzvani v topo udarost ... V tretjem stavku (442 taktov) povabijo goč a v pritenem šepetanju žalostnega črnogleda k veselju in uživanju. Nagajivo mežikajo patetičnim godalom, ki jih speljejo iz dostojanstvenega miru v vrtnec razposajenosti. Četrti stavek (Allegro molto 473 taktov) kipi v začetku še v divjem razposajenem veselju poskočnih vijolin — toda sredi bučnega krika plane trpkost v dušo, težke misli se zabodejo v možgane, vedno globlje, vedno huje. V sedmerih varijacijah se vedno znova vsiljujejo. Vsa lahkomiselnost vijolin jih ne more pregnati. Mračen obup pretrese za trenutek razdvojeno dušo, ki se pa končno z vso energijo otrese teh temnih misli in v sijajnem bleisku celoga orkestra zapoje slavospev moči in zmage. Proizvajanje te simfonije je bil za Maribor izreden dogodek. »Glasbeni Matici« moramo biti iz srca hvaležni, da nam je pripravila tako izreden užitek. G. dirigentu moramo pa častitati, da se mu je posrečilo v sorazmerno kratkem času in z godbeniki najrazličnejšimi znanja in umetniškega pojmovanja podati to veličastno delo v tako dostojni obliki. Nekateri pomanjkljivosti ne morejo ovreči tega gotovega dejstva. Pri proizvajanju bi si želeli še več plemenitosti, nežnosti in deloma solidnosti. Pp je bil redkokdaj dober, tako rahel namreč kot dihi, da bi človeku zastajalo srce, v strahu, da ne bi motilo svečane tišine. Takoj od tretjega takta naprej ni bil glavni stavek ravno najbolje povdarjen, kar smo pozneje morali žal še večkrat konstatirati. Sredina drugega stavka je bila ponesrečena. Kje je krivda ne vemo. G. dirigent se je sicer zelo trudil — rešil, koliko se je dalo rešiti — toda o umetnosti ni bilo govora. Tretji stavek je lepo pokazal tehnično rutino godbenikov, globljega vtisa tudi on ni zapustil. Sploh se je le redkokdaj posrečilo zajeti vso dušo poslušalcev v svoj čar in jo neizprosno voditi po dehtenju poljanah lepote in umetnosti. Zato bi morali vsi igralci igrati ne samo z roko, ampak z vso dušo in s srcem. Pihala so tudi pripomogla tu in tam po svoje, da ni bilo proizvajanje prvotno. »Glasbeni Matici« želimo, naj uspešno stopa po tej poti navzgor! Razlaganje posameznih glasbenih točk je prav umestno, koristno pa le tedaj, če bo govornik govoril razločno in ne pre naglo. Preprič pri stranskih vratih — ki se pa more z lahkoto odstraniti ako ostanjejo vrata od blagajne v garderobo med proizvajanjem zapra — je tudi nekoliko pripomogel k »svečanemu nerazpoloženju«. — l. — l.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek 19. jan.: Zaprt.

Sreda 20. jan.: OBRT GOSPE WARRENOVE, premiera. Izven.

Četrtek 21. jan.: HENRIK IV. Red F.

Petek 22. jan.: KRPA MLAJŠI. Red D.

Sobota 23. jan.: PERIFERJA. Delavska predstava. Izven.

Nedelja 24. jan. ob 3 pop.: ZAPELJIVKA. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Ob 8 zvečer: DRUGA MLADOST. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Opera.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek 19. jan.: GLUMACI, POVRATEK. Red C.

Sreda 20. jan.: SRCE IZ LECTA, POZIV NA PLES. CAPRICCIO ESPAGNOLE. Red E.

Četrtek 21. jan.: Zaprt.

Petek 22. jan.: AIDA. Red A.

Sobota 23. jan.: ZVEDAVE ZENSKE. Red B.

Nedelja 24. jan.: EVA. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

PROSLAVA

ANTON CERAR-DANILOVE PETDESETLETNICE DELOVANJA PRI SLOVENSKEM GLEDALIŠČU.

Petdeset let potoče kmalu, odkar je gospod Anton Cerar-Danilo vstopil v mladinske navdušenosti med pionirje slovenske dramske umetnosti. Bilo je to leta 1877, v dobi temni in težki, ko je marsikdo obupaval nad bodočnostjo slovenskega naroda, ko je zvečine nemški deželni odbor

kranjski zadal smrten udarec Dramatičnemu društvu in slovenski mladi Taliji v Ljubljani in ko so skoraj vsi prvi, idealno poštvovalni igralci diletantje izgubili vero v svoje delo in ostavili naše gledališče. Takrat je stopil g. Danilo med poslednjo zvesto četico, najmlajši a najpogumnejši, najvstrajnejši med vsemi. In od leta 1877 doslej je g. Danilo vztrajal preko vseh kriz, katastrof in izprememb v usodi našega gledališča.

Borec se čisto za lastni obstanek, se je boril z neomajno vero in ljubeznijo za napredek in procvit slovenske dramske umetnosti. S skrajno poštvovalnostjo je igral v stari Čitalnici in starem stanovskem gledališču, nato zopet na novem odru v Čitalnici, pa v novem deželnem gledališču od leta 1892 do leta 1914, nato na lastnem odru v Mestnem domu ter od leta 1918 do danes v obnovljenem Narodnem slovenskem gledališču.

Dokler ni prevzel vodstva našega gledališča leta 1918 novi gledališki konsorcij, je vladala neprestana kriza in mizerija; gledališče se je borilo za gol obstanek, in umetnost v njem je bila sirotica. Z njo vred pa so bili sirotice vsi naši igralci. Marsikdo je obupal, se posvetil varnejšemu poklicu ali je odšel v tujino za boljšim kruhom. G. Danilo pa je ostal zvest slovenski Taliji in dočkal dobo, ko se je tudi naše gledališče podpržavilo ter postalo Narodno slovensko gledališče.

V brezprimernem poštvovalstvu samega sebe mladostnemu idealu, v vzgledno zvesti veri v jasnejšo bodočnost slovenskega naroda, njegovega gledališča in slovenske dramske umetnosti je doživel g. Danilo petdesetletnico svojega udanega, uspehov in odskih triumfov bogatega delovanja.

Dramatično društvo v Ljubljani je zato prevzelo prireditve jubilejske proslave svojega najstarejšega in najzvestejšega sodelavca gda Antona Cerarja-Danila, režiserja in staroste vseh slovenskih gledaliških članov ljubljanskih od leta 1887 dotlej. Pokroviteljstvo nad to jubilejno proslavo pa je prevzela najuglednejša slovenska gospa, Franja dr. Tavcarjeva na čelu ljubljanskega ženstva.

Proslava Danilove igralske 50-letnice se bo vršila okoli 20. februarja t. l. v ljubljanskem opernem gledališču.

Na to proslavo se usoja podpisani odbor opozoriti vse Slovence in Slovenke s prošnjo, naj se spomnijo jubilarja na časten način.

Odbor Dramatičnega društva v Ljubljani,

dne 8. januarja 1926.

Podpreds.: Avgust Praprotnik. Preds.: Al. Lilleg. Tajnik: Fran Govekar. Blagajnik: Dr. G. Adlešič. Odborniki: Fran S. Finžgar, dr. Ivan Grafenauer, Pavel Golla, dr. Albert Kramer, dr. Fran Novak, Janko Bleiweis-Trsteniški, dr. Ivan Robida.

Knjige in revije

Kamposteljski romarji. Pevska igra v treh dejanjih. Libreto P. Hug. Sattnerjeve opere »Tajda«. Spisal dr. Ivan Pregelj. V Ljubljani 1925. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 10 Din. Ime dr. Pregelja je znano širom slovenske domovine. Pisatelj »Plebanus Joannes« in »Bogovec« je naraven za vse dni in zato je prav, da se je tak moč ločil nelahke naloge, da napiše libreto za slovensko opero. Libreto napisati ni lahka stvar. In svetovna literatura pozna več dobrih dram, kakor pa dobrih libret. Libreto zahteva lirskih vložkov, dramatične napetosti, bogatega, prestrega in zanimivega dejanja, kratkosti in preciznosti izraza v dialogu, a kljub temu ostro karakterizacije. Moj Bog, to ni malo! Snov naj ne bo izrabljena in naj diši po domači grudi in naj ustreza tudi povrhu vsega, se zahtevam odrske učinkovitosti. Pregljevi »Kamposteljski romarji« so v bistvu romantični, v jedru slovenski, v izpeljavi skicirani in v slogu koncinzi, v dejanju prebogati, odnosno prenatrpani, v karakteristiki ohlapni. Mistika veže dejanje z dejanjem, molitev in živa vera je dominantna igre in glavna misel: »A Bog oči mu vzel; in dal, ko se je prav skesal.« Stran 61. Zato bo igra prav došla tudi podeželskim odrom, ki ne bodo hoteli pitati svojega občinstva z brezvebinskimi teatralnostmi. Vloge niso težke, ker so naravni značaji risani okviro, tako, da se bo igralec lahko iz svojega izživel na odru. Samo napad morskih razbojnikov na ladjo Santa Fé se bo moral izvršiti za kulisami, ker bo sicer težko vzprizorljiv na malih odrih. Igra bo našla svojo pot med Slovenci. Zakaj Tajd, Erazmov, Jurjev in Sever se naš narod ne bo naveličal gledati, ker so kři njegove krvi. Posebno ugaal bo zbor, ki se prepleta po drugem in tretjem dejanju v obliki grškega kora, zdaj svarično, zdaj bodrilno, zdaj proseče, zdaj grozeče. Ne trdimo, da spadajo »Kamposteljski romarji« v visoko literaturo, pač pa bodo lepa cvetka v mistični gradici žive vere našega naroda.

POSODO

razne kvalitete in barve dobiš najceneje pri tvrdk:

Stanko Florjančič

trgovina z železnino

Ljubljana, Sv. Petra c. 35

Turistika

Kranjska gora. Vremensko poročilo 18. t. m. ob 7 zjutraj: —10° C, barometer pada, megleno, oblačno, sneg prišči, suh, snega 80 cm, saninec ugoden.

Bohinjska Bistrica. Vremensko poročilo dne 18. t. m. ob 7 zjutraj: —20° C, megleno, zimski šport izključen.

Shramba za ponarejene kolke in tisočake v zagrebškem invalidskem domu.

Zagrebski listi poročajo podrobnosti, ki jih je dala policija o preiskavi proti razpečevalcem ponarejenih tisočakov in kolkov. Glavni sokrivci Petra Cara in njegov pomagač je po dosedanjih ugotovitvah vodja plestarske delavnice v zagrebškem invalidskem domu Komadina Marko. Policija je ugotovila, da je Komadina mnogo občeval s Petrom Caro ravno v tistem času, ko je slednji prenašal ponarejene vrednotnice iz Nemčije. Zato so detektivji dvakrat izvedli hišno preiskavo v Komadinovem stanovanju in našli tam večje število kolkov po 10 in 20 dinarjev ter 7 komadov tisočdinarskih bankovcev. Preiskava je dokazala, da so kolki in bankovci ponarejeni. Komadina je tudi priznal, da je on dal Petru Caru kovček, v katerem je slednji mislil odpremiti ponarejene tisočake v Novo Gradiško.

Narava in ljudje

Obraz.

Za anatomia je obraz sprednji, pod čelom ležeti del glave. Najstarejša, po Galenu postavljena definicija obraza se glasi: obraz meji obrvi in brada. V vsakdanjem govoru pa štejemo tudi čelo zraven. Tu je fiziognomično polje glave, kjer so nastanjena čutila, »vzgojitelji duha« (nihil est in intellectu, quod non fuerit prius in sensu — nič ni v razumu, kar ni prej bilo v čutilih) in vhodi dihalnega in prebavilnega aparata. Čutila, njih odprtine in njih številno mišičje, potem bogastvo na žilah in živcih — vse to daje temu delu glave visoko antropično vrednost. Trenotna vzbuđenja in še bolj trajna razpoloženja duha, ki se zrcalijo na njem, tvorijo njegov mimični izraz, ki ga proučuje posebna veda — fiziognomika, h kateri se seveda nagiblje tudi vsak lajik, ki iz potez v obrazu kakšnega neznanca sklepa na njegovega duha, čustva in značaj. Ta veda ima seveda mnogo nasprotnikov. Med drugim ji očitajo na primer, da ima marsikdo zmožnost, da na obraz pričara izraz, ki je v popolnem nasprotju z njegovim resničnim razpoloženjem in značajem; to dejstvo seveda onemogoča vsakršno fiziognomično raziskovanje. Ta očitke pa je samo dokaz v njen prilogi: samo tedaj ima smisel, pretvarjati se, če je fiziognomično izveščanje ljudem mogoče, v nepriljubljenem izrazu brati človekovo notranjost. Tako pretvarjanje pa ima svoje meje. Nesramnež n. pr. se lahko dela ponižnega in skromnega, ponižnemu pa se ne posreči igrati nesramnega. Kakor rečeno, se ni treba naravnost ukvarjati s fiziognomiko, da presojaš svoje soljudi po fiziognomijah. Svojo pogibel sluteti je Cezar dejal: »Imeti hočem okoli sebe ljudi polnih lic, ki se smejejo in ponco dobro spijo. Taki Kajsi pa ima suh obraz, on preveč misli, on mi je nevaren.«

Če se iste poteze — radi podobnih občutij in razpoloženj — večkrat povračajo v obraz, mu sčasoma dajo trajen izraz, po katerem se lahko sklepa na duševno konstitucijo človeka. Dobrodušnost in razupljivost, odkritost in zahrbtnost, poštenost in sleparstvo — vse to se izpričuje v obličju in, kakor pravi Schiller, je »čudovit zakon previdnosti, da plemenitost in dobrohotnost človeško obličje lepšata, podlost in sovraštvo pa ga poživinjata«. Zato je obraz novorojenčka gladek in brezizrazen, zato je prazno in nemo obličje bebca, ker ga nebena strast ne razvema, ker greh ni vanje brazde zarezal. Divjaki istega plemena so si zelo podobni med seboj, ker so njih nagnjenja in poželjenja podobna in podobni način, kako jim ustrezajo. Brezizrazno lice orientalske žene se da tolmačiti z njenim enoličnim življenjem in z njeno odločno izvirajočo miselnostjo, pa tudi običaj, da ga zastira, igra tu vlogo. Pri zelo debelih, kakor polna luna okrogločelnih ljudih pripomore do brezizraznosti dejstvo, da nagnjena mast ovira prehrano in normalen razvoj licnih mišic. Virsekacija (to je eksperimentiranje z nožem na živih živalih) je posel, ki človeka, ki se z njim peča, popači duha in obraz.

V zgornji polovici obraza, v vzbočenem čelu in nemo govorečih očeh, leži glavna razlika med človeško in živalsko tvorbo in izrazom obličja. Čelo živali je plesko, ker je prostor za njene možgane nizek in majhen; njene oči služijo samo za razlikovanje predmetov, za iskanje hrane in njen pogled ožija le ogenj nizkih poželjenj. — V srednjem in spodnjem delu obraza so nastanjeni organi vonja ni okusa. Nos je ustom vazal, nemežčen je nad vrati za prehrano, kajti vonj odloča o izbiri naših jedi. Čim večja so usta in nos, tem manj je lep obraz, dočim sta mu fin nos in majhna usta v okras. Zato je razen kozlovke noge še kljukasti Faunov nos in debeli, mesnati nos satirov znak polživalskega značaja. Velikost ust v živalstvu pojema od stopnje do stopnje in je relativno zelo mala pri človeku, ki jih uporablja kot napadalno in obrambno orožje samo še v vroči borbi in v izbruhih besnosti. Lavater uči, da so mala usta lastna mirnim, zvestim, sramežljivim ljudem, dočim naprej širleča in velika očitujejo surovost in poltenost. Mimično gibanje z ust je nadaljnja predprava človekova, dočim se zna žival samo rezati in, če se hoče laskati kakor n. pr. opica, kazati zobe. Fiziognomični pomen ust so že naši davni predniki poznali in so pogosto obraz (facies) nazivali usta (os).

Brada tvori ozki konec ličnega ovala. Sekavci v spodnji čeljusti rasto pokonci tako, da se pri zaprtih ustih skrivajo za sekavci v zgornji čeljusti, ker je lok, v katerem se vrstijo prvi, manjši od hoka, v katerem drugi. Če spodnja čeljust preveč moli naprej, se to razmerje zaobrbe. Tako širleča brada in spodnji sekavci dajo obličju poseben, neprijeten izraz, ki je po Lavaterju lasten skupuhom. Četudi so izjeme od te trditve, vendar je toliko gotovo, da priletni ljudje navadno postanejo dobri gospodarji, da ne rečem stiskači, in se njih brada po izgubi zob upogne na spredaj in navzgor in se tako približa nosni konici. Kako pri starejših individuih lepega spola opaja smisel za miroljubnost in krotkost, je že v kitajskem alfabetu prišlo do izraza, kjer imajo eno znamenje za ženo, dve

taki znamenji pa za prepir. Oglata brada, pravi Lenchs, je znamenje velike telesne moči, gubasta — strogosti, okrogla — dobroti in pesniškega občutja, upognjena — modrosti, jamica v nji, kjer je Anakreon videl Erosa, premetenosti in zaljubljene razposajenosti.

Košteno osnovo obličja tvori kompleks iz kosti, od katerih tvori trinajst zgornjo večjo, z lobanjo nepregibno zvezano polovico, štirinajsta sama (spodnja čeljustnica) pa je spodnja manjša, z lobanjo artikularajoča polovica. Onih 13 kosti razpade v 6 parnih in eno neparno. Od parnih je največja in najvažnejša zgornja čeljustnica. Po Hyrtlu.

Opomba. Josef Hyrtl, po rodu Mažar, je bil profesor anatomije na dunajski univerzi in slovi kot eden najslavnejših anatomov sveta.

JAA, ZADNJA IZ RODU MAJA.

Bili so časi, ko je v Ameriki že cvetela ponekod visoka kultura, povsem samonikla kakor v kitajskem »cesarstvu solncea«. Potem so prišli Evropejci zlata in zemlje lačni, je prišel pokolj, domača kultura je propadla. Po dolgi, dolgi stoletjih so se petinci prvotnih prebivalcev »novega sveta« navzeli evropske civilizacije. Malo je še čistokrvnih; razna plemena so se mešala med seboj in s priseljenci; precej jih je izumrlo.

V srednji Ameriki (sedaj Mehika in polotok Yukatzen) je prebival narod Maja. Bili so izmed indijanskih rodov najboljši stavbeniki in upodabljalci umetniki; imeli so velika mesta, krasne tempelje in palače. Bili so dobri tkalci (bombaž), kovinarji, trgovci, čebelarji. Imeli so svojo abecedo slik, svojo literaturo. Ostali so spomeniki njihove zgodovine še iz 1000 let pred Kristusom.

Ostanki nekdanjega naroda so se že pred več kakor 100 leti asimilirali s telesno krepkejšimi sosedmi. V angleškem Hondurasu so pred 80 leti ugotovili le še 4 družine, pri katerih se je dalo dokazati, da izvirajo naravnost od rodu Maja.

Lani se je mudila neka Angležinja več mesecev v angleškem Hondurasu. Nekje v samotni je našla tam bolno staro ženo z malo hčerko. Starica ji je pripovedovala, da sta ona in mala deklica Jaa zadnji potomki dinastije, ki je nekdanj vladala nad plemenom Maja. Moč ji je že pred leti umrl. Sorodnikov nimata več, tudi sonarodnjakov ne. Prebivalstvo Hondurasu ju smatra za tužki in če bo umrla bo ostala Jaa sama brez pomoči. Prosila je Angležinjo, naj vzame njeno hčerko s seboj.

Cez nekaj dni je žena umrla, Jaa se ni mogla ločiti od domače kočice. Merali so jo s silo odpeljati na parnik. Cele dneve je jokala; le s težavo so jo pomirili. Šum in hrup londonskega veleobala jo je prestrašil, da si cele tedne ni upala iz sobe in so jo komaj prisilili, da je kaj zavžila. Sčasoma pa se je navadila svoje nove okolice in se začela učiti angleščine. Najbolj domača pa je še vedno v kuhinji.

14. t. m. si je boljše londonska družba ogledala malo Jaa, zadnjo iz rodu Maja v predavalnici v »British-Museumu«. Kjer je prof. Michel Hedges predaval o zgodovini izumrlega rodu, o življenju njegove zadnje zastopnice. Mala Jaa je stala poleg njega kot nekaj znanstveni »mannequina«. Nekako desetletna temnotemnopolna, črnolasa, z nekakim posebnim bleskom v globoko ležečih očeh. Z ravno dušnim izrazom na obrazu je poslušala predavanje. Otrk... Ali bo kdaj razmišljala o zgodovini svojega naroda?

»Zalotna usoda ljudstva Maja« je govoril prof. Hedges, »je lekcija, ki jo daje svetovna zgodovina sedanjim gospodarjem zemlje. Nobene naroda, nobene kulture ni na zemlji, ki bi ji ne grozila stalno ista usoda, ki je zadela rod Maja.«

Po predavanju je stopila neka dama k Jai in jo vprašala, kaj bi postala najraje. Kuharica, je Jaa kratko odgovorila...

— Največja globočina v zemlji, ki so jo kdaj izvirali, ni več pri Czuchowu v Zgornji Šleziji, kjer so vrtali in prišli do globočine 2240 m. Ta globočina je še nedavno skozi desetletja veljala kot največja. Pred kratkim pa so v Severni Ameriki dosegli še večjo globočino, ki meri 2310 m. Ta se nahaja 10 km južno Fairmonta v Zahodni Virginiji. Preiskovali so namreč teren, ki je jako bogat na petrolejskih vrelcih. Vrtali so z najboljšimi sredstvi, ki je za taka vrtanja posebno konstruiran, skozi cela tri leta, dokler se jim ni zlomil. Prišli bi morda še globlje od 3210 m, a so morali delo ustaviti. O petroleju niso sicer našli nikakega sledu, pač pa mnogo važnih fosilov ali petrefaktov, ki bodo omogočili ameriškemu geologom natančnejše proučevanje dotičnih plasti in tako mnogo pripomogli k napredku že itak visoko razvite ameriške geologije. Merili so tudi temperaturo v tej globočini, ki je znašala 60° C.

— Barva krvi. Pod besedo »krvi« si ne moremo drugega misliti nego tekočino rdeče barve. Takoj pa bomo videli, da rdeča barva s tem pojmom ni tako tesno zvezana. Barva je namreč vezana samo na posamezne kemične spojine, ne pa na zmes večih spojin,

katerih medsebojno razmerje je lahko različno, kot je ravno pri krvi sledeč. Rdečo barvo podeli naši krvi šele hemoglobin, ki pa je navzoč samo pri človeku in pri vretenčarjih sploh. Vsi ti imajo torej rdečo kri. Sipe,

Po širnem svetu

Iz bajne Indije.

Vedstvo indijskih nacionalcev takozvanih svarajstov je prevzel po smrti znanega Das-a odvetnik Motil i Nehru. Pred kratkim se je novi vodja indijskega gibanja predstavil zaupnikom in predstaviljem svobode željnih Indijancev na velkem narodnem kongresu v Cawnpore. Motilal Nehru je hvaležen učencu Ghandijev, a obenem popoln nasprotnik Das-ov. Ghandi in Das predstavljata zgodovinski točki v razvoju indijskega gibanja. Ghandi, vročkrven pesnik indijske kulture, Das — pošten, nesebičen in stvaren delavec za politično in gospodarsko osamosvojitve Indije, nevaren in spreten nasprotnik Angležev. Spoznal je, da so Ghandijevi nameri previsoki in preidealni, da bi mogli voditi ljudstvo praktično k svobodi in da bi nastala le zmešnjava in gorje, če bi se Ghandijeve misli uresničile. Zato je Das kot politik zapustil svojega učitelja in ubral pot mirnega, pa stvarjačega, realnega dela in boja proti Angležem. To pot bo hodil kolikor se je deslej izrazil tudi Motilal Nehru.

Ce poslušamo in čitamo indijske govornike, bi gornjim navedbam oporekali: Na nobenem zboru Indijcev ne slišiš besede. Kedor nastopa se kaže kot gromovnik, poziva ljudstvo k upor in kaže zarjo svobode v tako sanjavih slikah, kot bi mu bile dejanske razmere čisto neznane. A vendar ni tako. Vsak indijski voditelj se zaveda, da njegovo ljudstvo po svojem temperamentu ni zmožno revolucije, da ga boš težko, težko pripravil, da dvigne puško proti zločincu, še manj pa, da bi se dejansko bojevalo v krvavem boju za kak politični namen. Moč indijskih domaćinov je v njihovi vztrajnosti. Vztrajnost je tisti činitelj, na katerem gradi vodstvo svarajstov, njihove vztrajnosti se boji, z njo računa Anglež.

In prav sedaj se pripravljata London in Indija na odločen spopad, ki naj vodi k sporazumu. Anglija je leta 1918 obljubila, da v desetih letih izvede reforme, ki bi pomenile popolno politično neodvisnost Indije. Sedaj ko potekajo ta leta, si Indijci prizadevajo drastično dokazati, da je darjaja, to je delitev oblasti med Anglijo na eni in indijskim ljudstvom na drugi strani absurd, katerega je nemogoče izboljšati, kljub najboljšemu izboljšavanju ostane absurd, ki koncem koncev vendarle dovaja Angležem, da gospodujejo in diktirajo, če pridejo njihovi interesi v konflikt s koristmi indijskega ljudstva. Angleška desedanja reforme so v mnogih provincah popolnoma odpovedale, drugod so se pa izkazale kot neizvedljive. Voditelji Indijcev so prepričani, da je Anglija pripravljena še popuščati in ne meti jo se. Anglija bo dala Indijcem prostosti stopnjama več in več in hoče pripeljati razvoj do takega zaključka, do kakršnega je vodil boj za osvobodjenje Irste: da postane Indija avtonomno kraljestvo v zvezi angleškega imperija. Da je to najmanj, kar mora dati, tega so London zaveda. Le ovirati hoče ta razvoj in popuščiti samo toliko, v kolikor bo prišel. In Indijci? Tudi oni se zavedajo, da bo šel razvoj to smer in njihovi voditelji so nezadovoljni kljub vsemu sovraštvu, ki ga goje proti Angležem. Tu je prevara, o kateri se uveriš, če poslušaš njihove voditelje kot ljudske gromovnike in proučiš njihovo dejansko miselnost. Tudi najradikalnejši odgovorni činitelji indijskega gibanja so prepričani, da je samo ena pot k svobodi in napredku: Sporazum z Anglijo! Sporazum v etapah. Med tem se bo indijsko gospodarsko in socialno življenje izpopolnjevalo, Indijec se bo učil uživati svobodo.

Temu razpoloženju Indijcev odgovarja tudi nestop njihovega novega voditelja. Dasi je manjšina najinteligentnejših zastopnikov briljantno zagovarjala na kongresu kooperacijo z Angleži v zbornici in v uradih, je vendar Motilal Nehru zahteval resolucijo, ki dopušča indijskim zastopnikom samo obsrskico. Toda z omejitvijo: dokler angleška vlada ne bo zadovoljivo rešila ustavnih vprašanj. Ta omejitev je silno široka. Voditelj Nehru ima zelo svobodno roko in mogoče je celo sklep na pozitivno stran kadar bi vlada rešila ustavna vprašanja... Kljub sporu, ki je nastal na kongresu in kljub navidezno radikalizmu je omenjena resolucija ostentativno povdarek, da so Indijci pripravljeni na pogajanja. To potrjuje tudi izjava podpredsednika svarajstov Lala Lajtrai: Mi ne bi radi sodelovali z Angleži, toda moč razmer sili Indijo k kooperaciji.

Obe stranki v anglo-indijskem sporu sta postavili nove moke, ki naj rešijo težak problem. Poslovna doba lorda Redinga kot indijskega podkralja poteka in na njegovo mesto je že določen Edward Wood. Wood je eden najmlajših angleških visokih diplomatov okoli 40 let star. Že dejstvo, da tako mlad zasede najodgovornejše mesto v imperiju, dokazuje, da ga smatra London za najsposobnejšega. Njegov nasprotnik bo že večkrat omenjeni Motilal Nehru, ki sicer še nima bajnega nima narodnega junaka kot ga je hotel njegov prednik Das, toda si je že pridobil po-

polži in školjke imajo namesto hemoglobina primešan hemocyanin in imajo radi tega andro kri. Raki in črvi pa nimajo niti tega niti onega barvila v krvi in je zato pri njih kri brezbarvna kakor voda.

POGUMNI LETALCI.

Dva mlada Norvežana nameravata poleteti s Fokkerjevimi letalom, ki ga bosta kupila na Holandskem z Nove zemlje (Nova zemlja) preko severnega tečaja na Aljasko. Pot je dolga »samo« 2000 milj. Pri tem nameravane poletu ne gre predrežema za znanstveno raziskovanje, ampak le za pustolovščino. Strokovnjaki zmagujejo z glavami in jima ne čestajo uspeha.

V Hortenu na Norveškem je 9. t. m. startal hidroplan 225 konjskih sil za polet na Spitzberge. Aparat vodi letalski poročnik Eliassen, lastnik aparata dr. Groß se pelje kot potnik. Severno od tečajnika je sedaj pozimi noč in dan tema in pogumna letalca hočeta dokazati, da se da poleteti na Spitzberge tudi skozi to temo. Njun hidroplan niti brezličnega brzajava nimal! Ze 9. t. m. popoldne sta letalca zašla v hud snežni metej in sta morala pristati 65 km severozahodno od Lillhammer. Poročali so, da hočeta pot nadaljevati, kakor hitro se vreme popravi. Dolej še ni nadaljnih poročil.

Tudi letalski oddelek danske vojne mornarice napoveduje, da bodo poleteli poleti preko Favörških otokov na Island. Najbrž bodo poskusili to ob tej priliki, ko bo kralj Kristijan obiskal Island.

LADY ASTORE.

Pod ministrstvom Mac Donalda je bila ponudila bogata gospa Astore denar za selitvene stroške onim delavskim družinam, ki se bi hotele nastaniti v Rusiji, da tam izkusijo boljševiški raj, kakor se je izrazila. Radodarna lady je dobila 30 ponudb. Sedaj pa, ko so bili gotovi vizumi in potni listi, se je 26 delavcev premislilo; ostanejo rajši v domovini. Odpotovali bodo torej samo štiri rodline. Lady Astore piše, da je hotela prvotno plačati selitvene stroške samo eni rodlini, toda je pripravljena priskočiti na pomoč ne samo omenjenim štirim rodlinam, temveč tudi vsem drugim delavskim družinam, ki bi hotele oditi na Rusko. Za angleške delavce in Angleško sploh bo velike vrednosti, če bodo delavci na jasem, kako se pravzaprav živi v sovjetski Rusiji.

NEUSMILJENI LOVCI V ZILJSKI DOLINI.

Iz Inomosta poročajo sledeče: V celi ziljski dolini je prebivalec, starim in mladim, lov tako prirastel k sreči, da tudi tedaj ne more lovski strast počivati, kadar gre za nedolžne in koristne živali. Priča tega je dogodek, ki se je izvršil nedavno v kraju Fügen in ki nikakor ne daje ugleda tamošnjemu prebivalstvu. V pozni jeseni se je v posebno hudi megli spustilo v bližino te vasi na travnike več kot 100 štokorlj. Živali se niso bale ljudi, kajti kamor so prišle na svojem potovanju, povsod so bile kot koristne ptice sprejete od prebivalstva z velikim veseljem. Toda tu je bilo drugače. Ob pogledu na toliko številne živali, ki so se sprehajale po polju, se je vzbudila vsem divja lovski strast. Ljudje so hoteli domov po razna strelna orožja, ki ga je v vsaki hiši dovolj še izza umikanja avstrijske in nemške armade ob svetovni vojni. Nato pa so uprizorili pravo gonjo na uboge štokorlje, od katerih so jih le iz zabave in veselja postrelili 82. Gotovo ni mislil nihče pri tem na pečenno meso teh ptic. Pristojna oblast je vse udeležnike tega oboroženega napada na koristne štokorlje kaznovala z nizko denarno globo, kazni, ki že čutu usmiljenja gotovo ne zadostuje.

SKRIVNOST JAPONSKEGA KUJARJA.

V časopisu internacionalne zveze kuharjev, katere sedež je v Frankfurtu, beremo sledeče: Nek japonski kuhar, ki je bil pred 14 meseci na vplivno priporočilo sprejet v Waldorf-Astoria hotel v Newyorku, je ob izstopu svojega službovanja odkril generalnemu ravnatelju tega velikanskega hotela svoje pravo ime. Omenjeni kuhar je sorodnik japonskega cesarja. Prišel je inkognito v Newyork zato, da bi tako lahko do dna spoznal organizacijo velikih hotelov. Bodoča služba tega moža je ta, da bo v svoji domovini vršil kontrolo nad japonskimi hoteli.

KAKO JE REMBRANDT PLAČAL SVOJE DOLGOVE.

Slavni holandski slikar Rembrandt je bil često v denarnih zadregah. Končno je imel toliko dolga, da ni več vedel, kako bi vse to plačal. V skrajni sili je uporabil zvijačo. Nekega

dne je izginil brez sledu iz Amsterdama. Njegova žena pa je hitro raznesla vest, da ji je mož umrl. Tedaj so vsi ljubitelji umetnosti hiteli, da si iz zupušine slavnega slikarja pridobijo vsaj eno sliko, risbo ali skico. Ti ljudje so te slike tako dražili med seboj, da je gospej Rembrandtovi po razprodaji ostalo mnogo več, kot pa so znašali vsi dolгови njenega moža. Nekaj mesecev nato se je Rembrandt vrnil v Amsterdam zdrav in dobre volje. Javnost mu njegovega početja ni zamerila, ampak se je celo zabavala nad njegovo originalno mislijo.

ORIGINALNI DOŽIVLJAJ ZDRAVNIKA.

Zdravnik dr. Heim, zelo sposoben, pa tudi zelo hučega jezika, katerega so se mnogi bali, je bil nekega večera poklican k oboleli dami iz višjih krogov. Dolgo so ga iskali in so ga končno našli v neki vinski družbi. Bolnico je našel v postelji. Hotel je najprej ugotoviti, kako ji biva žila. Ker pa je bil precej natrkan, ni mogel prav šteti. Jezen je vtičnil uro v žep in zagodrnjal: »Resnično, resnično, prava pijanost! Bolnici je dal lahek recept in poleg tega naročil mir in tišino v dolžni sobi. Naslednji dan pa je prejel pismo in v njem bankovec visoke vrednosti. Pismo samo pa se je glasilo takole: »Ljubi g. doktor, Vi ste imeli prav in jaz Vam ne morem v tem oziru lagati. Toda, prosim Vas, da nobenemu človeku ne pripovedujete, v kakšnem položaju ste me našli. — Seveda se je Heim smejal na glas. »Sam na sebi sem konstatiral bolezen in zato so me še plačali! — Drugič je bil pa poklican k neki plemkinji. »No, ljuba gospa, kaj Vam pa manjka?«, tako je nagovoril bolnico po svoji drzni navadi. »Prosim, jaz sem baronica,« je pikro odgovorila dama. Tedaj pa je dr. Heim pograbil klobuk in palico ter se ironično priklonil: »O zelo mi je žal, toda za to zlo pa nimam nobenega zdravila.«

PAPIRNA KOŠARA KOT REŠITELJICA.

Angleški pisatelj Oliver Goldsmith je bil mnogokrat brez denarja. Nekega jutra je bil popolnoma obupan in je premišljeval, kako bi prišel do denarja. Tedaj pa vstopi njegov prijatelj Johnson.

»Moj Bog, dragi prijatelj!« je zaklical Johnson, »ali nimate ničesar več, kar bi mogli spraviti v denar?«

»Nič več!« je odgovoril Oliver. »Uro sem prodal, obleko sem zastavil.«

»Ali nimate morda še kakšnega spisa,« ga vpraša prijatelj.

»Ne, ne!« vzklikne nesrečnež. »Vse, kar je vredno tiskarne, sem že oddal. Kar je ostalo še in leži sedaj v papirni košari, to pa ni nič vredno.«

Johnson pa je začel iskati v košari, kjer so ležale prazne steklenice, smeti in drugo. Po kratkem brskanju pa potegne iz košare zamazan manuskript in ga prične listati.

»Ah, pusti to, pozabil sem sežgati. Noben človek ne bo pogledal tega!« tako se je rogali obupani Oliver.

Johnson pa je zagnal nekaj bankovcev na mizo in letel v tiskarno. Tako je bil rešen eden najboljših spisov tega pisatelja, ki je dobil za to še naknadni honorar.

Skice iz srbske prošlosti in sedanosti.

VSTOP V ZAPADNO KULTURO.

Cesar Jožef II. je bil prijatelj prečanskih Srbov. Iz političnih razlogov jih je ščitil pred mažarskim preganjanjem, da bi se mogel v borbi proti Mažarom na nje nasloniti. Razen tega je vedel, da so bili Srbi dobri trgovci in marljivi poljedelci, ki mu dajejo hrabre vojaške. Srbom se je Jožef II. prikupil zlasti s vojno proti Turkom, ki jo je vodil skupaj s pravoslavno Rusijo. Tudi v notranji politiki je nastal jak preokret. Mesto verskega preganjanja pravoslavnih je nastopila svoboda vsake veroizpovedi razen katoliške. Simpatična jim je bila njegova borba proti katoliški Cerkvi.

Jožef II. je bil tip prosvetljenega despotata. Ljaki sta bila Friderik Veliki v Prusiji in Peter Veliki v Rusiji. On omejuje graščakom pravice daje kmetom osebno svobodo in pravno enakost ter vsaj približno pravično uredi davke. Tako njegovo delovanje se je najbolj blagodejno pokazalo ravno pri Srbih. Zato so srbski pisatelji proslavljali Jožefa II. Dositej Obradović ga celo imenuje »blagega odrešenika mile Srbije«.

Iz vseh teh razlogov so tudi proticerkvene ideje Jožefa II. našle med Srbi zelo rodovitno tla. Veliko bogstvo, slaba bogošlovna in asketska nasobrazba duhovščine in konservativnost pravoslavne cerkve s njenimi predolgotrajnimi obredi, so pospeševali razvoj verskega liberalizma med Srbi. Dositej Obradović, kot eks-meni in pristaš zapadnoevropskega racionalizma ter pobornik proticerkvenih reform Jožefa II., je zasl ubrali svoje knjige na tako struno, da so odgovarjali srbski duši. Tako postane oče verskega liberalizma pri Srbih. Do Dositeja Obradovića so stali Srbi pod vplivom bizantinske in poznejše ruske kulture. Cerkev jim je bila nositeljica kulture in voditeljica vsega javnega in privatnega življenja. Pod vplivom Dositejevega jožefinizma pa so obrnili prečanski Srbi svoje oči na moderni Zapad. Vsi pokreti in ideje Zapada našle so odsele odmev tudi pri Srbih. Na mesto, ki ga je prej zavzemala vera, postavijo razum, prozvedo in uživanje. Orijentalni prečanski Srbi so se prelevili v zapadnjake. Iz srednjega veka prehajajo v novi vek.

Da se mladino bolj prepoje s tem duhom, jo pošiljajo na zapadne visoke šole. Celo cerkev gre sporedno s tem tokom in da svoje bogoslovce liberalnim nemškimi protestantskim bogoslovjem v odgoji.

Skoro deset let trajajoča srbska država kneza Karađorđža, ki je nastala po prvi vstaji leta 1804, je bila v resnici en sam vojaški tabor. Kolikor je bilo potrebno izobraženstva, ga je dobila od Srbov v Orski.

Po drugi vstaji leta 1815, zopet čiviljena Srbija pod knezom Milošem Obrenovićem je bila popolnoma kmetijska država brez šol in brez svoje inteligence. Za ureditev države je bilo treba tudi pismenih ljudi. Prvo stalno šolo pa je dobila Srbija šele leta 1830. Zato so vsa vržna mesta v državi, ki so zahtevala izobrazbo, zasedli na Zapadu vzgojeni srbski izobraženci iz Ogrske. Oni so prepojili z verskim liberalizmom in z oboževanjem zapadne civilizacije tudi srbijsko inteligenco. Vsi za versko življenje še nepopolniji razmeri so med prečanskimi Srbi je bilo delo v tem oziru zelo lahko. Sreča pa je za srbski narod, da se tak njegova inteligenca ni našla poti med ljudstvo.

SRBIJSKI SRBI.

Najbolj izobraženi in najimovitejši Srbi so se preselili leta 1690. na Ogrsko. Kdor pa je ostal v Srbiji, je moral pobegniti v planine, če je sodeloval pri vstaji zoper Turke. Planine pa niso bile pripravne za poljedelstvo. Kdo pa naj tudi obdeluje zemljo ko se je bilo treba bati, da pride jeseni Turek in odvzame pridelke krvavih žuljev. Poljedelstvo je tako stopilo v ozadje. Ogromni nenasitanjeni in neobdelani kraji so omogočali živinorejo, da se razvije. Nepregledni gozdovi so dobili obilo žira za svinje. Gojenje svinj ni stalo skoraj nikakega truda in ni bilo spojeno s strošili. Le Srbi po mestih se vsled izrecne turške prepovedi niso smeli baviti s svinjorejo. Svinjsko meso se v mestih ni smelo niti uživati. Vendar pa so si ga znali Srbi tržno prisrskovati, bodisi v vrečah ali pa skrito v seno. V turških bojih od leta 1716. do 1718. so spoznali Avstrijci, kako veliko množino izvrstnih svinj ima Srbija. Po miru v Požarevcu leta 1718., ki je sledil tem bojem je dobila Avstrija severno Srbijo. Sedaj se je začela živahna svinjska trgovina. Srbija je odalej zalagala Avstrijo s svinjami tudi po avstrijsko-turškem miru v Belgradu leta 1739., ko je severna Srbija zopet pripadla Turčiji. Srbski živinski trgovci, zlasti svinjski, so imeli izvrstne zveze v inozemstvu, v domačiji pa velik ugled. Mnogo odličnih mož, ki so igrali važno vlogo v prvi polovici 19. stoletja je bilo svinjskih trgovcev. Stari ded sedanega kralja Aleksandra, poznější srbski knez Karađorđje, je služil v mladostnih letih pri nekem svinjskem trgovcu in mu je pomagal goniti svinje v Avstrijo in Italijo. V moški dobi pa je Karađorđje sam kupčeval s svinjami. Svinjski trgovci je bil tudi knez Miloš Obrenović, ki se je po propadu Karađorđjeve Srbije zopet dvignil nad Turke (l. 1815.). Trgovina mu je tako prirasla k srcu, da je ni opustil tudi tedaj, ko je sedel na vladarjevem prestolu (1815—1839. drugi-krat 1858—1860). Po vsej Srbiji so kupovali

mešetarji svinje za kneza. Pravico kupčevati s svinjami je izdajal sam knez Miloš. Mogla pa se je dobiti šele, ko je knez prodal vse svoje svinje. V tej dobi v Srbiji ni bilo siromakov, pa tudi ne bogatašev, ki bi imeli več ko 5000 dinarjev dohodkov. Edino knez Miloš si je do leta 1829. prištel že 10.000.000, poleg tega pa je poklanjal odličnejšim možem v svoji državi obleke in sezidal več cerkva. V Srbiji se je gojilo tudi mnogo ovac, koz in krav. Konj, oslov in bivoloj je bilo manj.

Cim bolj se je množilo prebivalstvo, tem bolj je začelo primanjkovati žira in paše. Začutila se je potreba, da se ljudstvo bolj peča s poljedelstvom. Srbskemu orijentalcu, ki ne napenja rad svojih moči, pa ni padlo v glavo, da bi krčil gozdove. Raje jih je zažgal in tako je dobil s majhnim trudom zemljo za njive. Obdelovanje zemlje je bilo zelo enostavno. Oralo se je z lesenim plugom do najpogostejših časov, kakor še sedaj v Makedoniji. Še za vladne kneza Miloša v Srbiji niso znali za gnojenje. Ko se je gnoj nakopičil, ga kmeti niso spravili na itak rodovitna polja, temveč ga le sežgali. Sejala se je skoraj sama koruza. Težni srbskih kmetov je še dandanes koruzni kruh glavna hrana. Pšenice se je do druge vladne kneza Mihajla (1860—1868) sejalo samo olivko, da se je lahko spelala pogača za gosta in kolač za »slavo«. Meščani pa so dobivali pšenično moko iz Banata.

Razvito poljedelstvo pa je pogoj kulturnega razvoja. Dokler človek ni priklonjen na grudo in dokler jo ne oškropi s svojim znojem, tako dolgo tudi ne čuti resne potrebe po duševni nasobrazbi. Razen tega pa Srbi v Srbiji niso prišli v dotiko s kulturnimi narodi. Domače inteligence pa niso imeli, ker je vsa pobegnila leta 1690. v Ogrsko. Zato ni čuda, če so od selitve v Ogrsko tamnajošnji Srbi nositelji srbskega kulturnega življenja. Za prve vladne kneza Miloša mnogo državnih uradnikov, celo sodnikov, ni znalo pisati. Višje položaje so mogli zavzemati samo šolani prečanski Srbi, ki so tekotom borb s Turki ali pa po drugi srbski vstaji prišli v Srbijo. Šele l. 1830. je dobila Srbija prvo srednjo šolo.

Vse do prve vladne kneza Miloša (1815 do 1839) so živeli srbijski Srbi popolnoma po svojih starih navadah. Jedli so z lesenimi žlicami, spali na tleh. Še bolj kakor sedaj so žene same prele in tkale moško in žensko obleko iz lana in volne. Tudi žena Miloševa, knežinja Ljubica, se ni sramovala kolovrata. Sploh se je ona zelo skromno oblačila in si je mnogo prizadevala, da bi srbske žene obdržale stare noše, stare navade in staro skromnost. Še leta 1834. so bile na dvoru vse žlice in vilice samo iz železa in cina. V vsej Srbiji pa razen kneza nikdo ni imel luksuznega voza. A tudi na dvoru ni bilo izobilja. Knez se je hranil tako kakor vsak srbijski kmet. V neaterih stvarih so bili bogati kmetje celo na boljšem. Leta 1824. se je moral knez Miloš obrniti na Vuka Perišića s prošnjo, da mu posodi odejo. Knez je namreč pričakoval goste iz Zemuna, a mu je primanjkovala ena odeja.

SRBSKE »TURKINJE«.

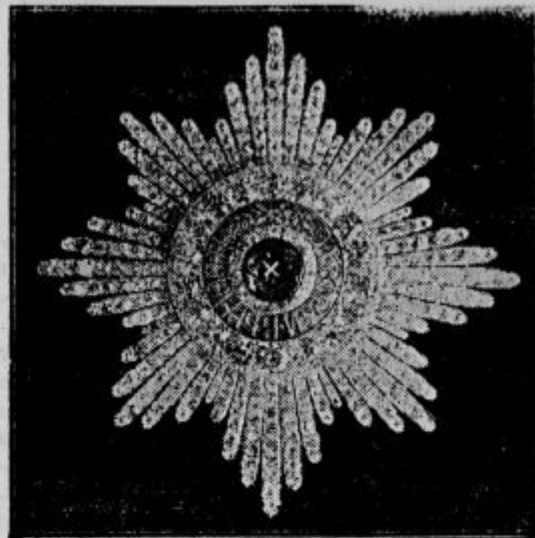
V Srbiji se do konca prve vladne kneza Miloša nikdo ni po evropsko oblačil. Tudi prečanski Srbi, ki so bili v tem času že precej modernizirani, so se v Srbiji oblačili po srbijsko, ker bi jih drugače nezaupljivo gledali ne samo Srbi, temveč tudi Turki. Le nekaj oseb iz Miloševega spremstva je delalo izjemo.

Na kmetih se ženska noša tako razlikuje v posameznih krajih, da se že po obleki more uganiti, iz katerega okraja je kaka ženska. Ženska noša je še dandanes v Srbiji v glavnem ista kakor v starodavnih časih. Le mesto kope se nosi na glavi robec z obrisaci podobno ruto, ki sega navadno nižje pasu. Kakor v davnih časih še sedaj dene mladenka v nedeljo in ob slovesnih prilikah na ogled svojo doto. Okrog vratu obesi namreč bleščeče zlatnike. Po vsaki večji prodaji živine kupi kmet svoji hčeri nekaj zlatnikov.

Še pred 40 leti so bili po srbijskih mestih ženski hlobuki nenavaden pojav. Stare Srbkinje se še v današnjih časih nosijo po starem. Glavo jim pokriva rdeč fes. Bogač gospe so ta turški fes posejale s pristnimi zlatniki. Okoli fesa so ovile tznak, z zlatom vezan svileni robec. Preko srajce so meščanke nosile do pet dolgo obleko s širokimi rokavi, navadno temne barve. Prepasale so jo s pisanimi svilinim pasom, ki je imel spredaj dve veliki kovinske zaponki, okrašeni z dragim kamenjem. Na nogah so nosile meščanke na volnenih nogavicah modre zelene, pisane — stare gospe pa tudi črne opanke. Kmetijske žene so same delale moško in žensko obleko, v mestih pa so oblačilo izdelovali obrtniki. Samo srajce in nogavice so delale tudi meščanke same.

Na ulici in kačar so šle meščanke v cerkev, so si kakor Turkinje zakrivala lice. Nosile so preko glave tako zvani tulbent, ki so si z njim zakrile ves obraz razen oči.

Srbske žene so bile v svoji noši zelo konservativne. Vendar pa so od kralja Milana (1868—1889) pa do drnes pariške mode skoraj izključno zavladale po srbskih večjih mestih. Sestrina kneza Mihajla, Anka Obrenović je prva Srbkinja, ki je pod vplivom svoje nemške učiteljice zavrgla narodno nošo in se

250 milijonov dolarjev za carske kronske dragocenosti.

Te dni bodo v Newyorku na dražbi prodali ruski carski zaklad. Med drugimi dragocenostmi je tudi prava carska krona. Naša slika kaže zvezdo Andrejevega reda, posuto z briljanti. — Najmanjši ponudek za celi zaklad je 250 milijonov dolarjev. Za glavnega kupca velja Rockefeller, ki hoče kupiti dragocenosti za neki ameriški muzej.

začela oblačiti po zadnji dunajski in pariški modi.

Srbkinje niso bile sovražnice svojih dolgih las kakor moderne dame. Ponošne so bile na svoje po hrbtu razpeletene lase. Seveda so zavoljo svoje frizure morale zelo počasi obračati glavo. Češljanje jih je stalo mnogo truda. Vsled tega so se gladile samo enkrat ali dvakrat na mesec. Mnogo jih je bilo zavoljo tega v tridesetem letu že skoraj brez las. Knezu Milošu pa je bilo pri srcu, da žene ohranijo svoj naravni kras. Zato je ukazal, da se odpravi tedanja ženska frizura in da naj žene kite ovijejo okrog glave. Tako njegovo postopanje je izzvalo med nežnim spolom tako odločen odpor, da je šele z ostrimi nasilnimi merami mogel uveljaviti svojo voljo.

Težnika

KORISTEN IZUM.

Razne železnice so izplačale že velike vsote kot odškodnino za požare, ki so jih povzročile iskre iz lokomotiv. Dokler ne bodo vse parne lokomotive zamenjane z električnimi — naš daljnji, daljnji ideal! — bodo morale železnice pač skrbeti za to, kako te iskre napraviti neškodljive.

Poizkušali so že na različne načine. Blago, ki se lahko vname, se mora položiti na začne vagine. Odpri vagoni morajo biti pokriti. V gotovi razdalji od proge ne sme biti poslopij i. dr., ki se rada vnamejo. Vendar vsa ta določila še ne zadostujejo popolnoma. Včasih so na dimnik ločimotive poveznili nekako rešeto, ki naj bi lovilo iskre. Pa to se ni obneslo; če je bilo rešeto gosto se je kmalu zamašilo in dimnik ni vlekel. Če je bilo pa redko, so šle pa tudi sje skoz.

Podobnih sistemov je še več (izdanih je baje okrog 100 patentov), pa vsi skupaj niso dosti prida.

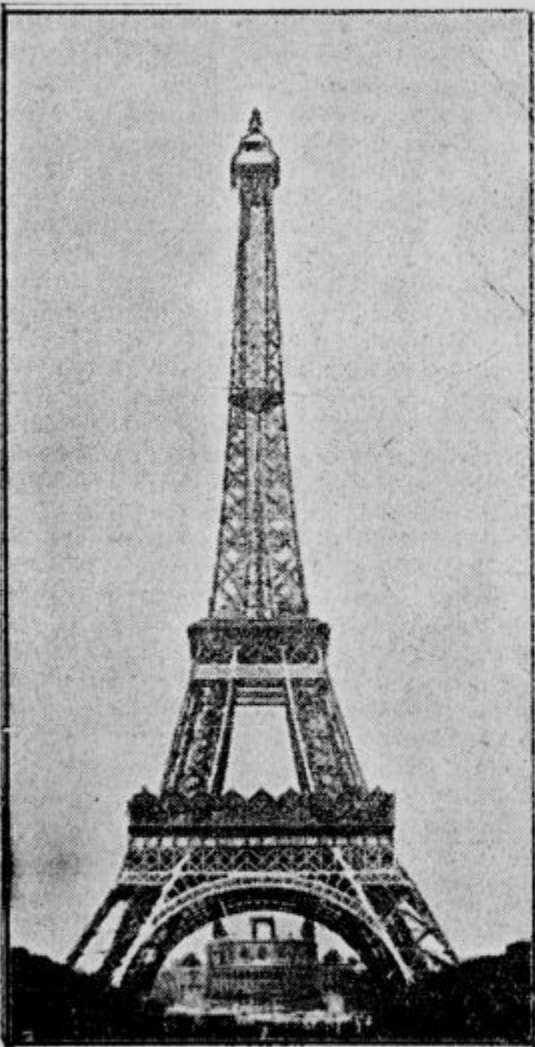
Sedaj je Čeh inž. B. Jirotko v Berlinu iznašel nekaj boljšega. Namestil je v dimnik neko veterinico podobno pripravo, ki se neprestano vrti, žareče kosce premoga in pepela popolnoma zdrobi, da prej ugasnejo, deloma jih pa zmeče v žleb ob steni dimnika. Lahko se priprava montira tako, da jo goni para; v tem slučaju para še pomaga iskre gasiti.

Želeti bi bilo, da se Jirotkova iznajdba kmalu udomači po vseh železnicah. Seveda, kakor že omenjeno: potnikom in občinstvu sploh bi bilo najljubše, če bi se sedanje parne lokomotive sploh kmalu umaknile električnim.

Naše dijaštvo

PROSLAVA SLOMSKOVEGA, PREŠERNOVEGA IN CANKARJEVEGA JUBILEJNEGA SPOMINA V LJUBLJANSKI AKADEMSKI KONGREGACIJI.

Ta proslava se je vršila v nedeljo 10. t. m. ob pol 18 v škofiji pod imenom Akademski večer treh slovesnih mejnikov. Dasi je bila prireditelj intima, namenjena le povabljenemu občinstvu, zaslužila radi svoje resnosti in zrelosti, da jo omenimo v javnosti. Tj akademiki so v imenu kongregacije pokazali, kako časte spomin najboljših mož svojega naroda. Fr. Leskovic je v Uvodu besedi slavil vsakega teh mož posebej. Nato so sledile v ločenih oddelkih točke, posvečene Sloški, Prešernu in Cankarju. Iz Sloških del so brali I. Pengov: Zhujesh, preljudi moj! predgovor k Blažu in Nežici; Stare M.: Kje je ljubi Bog doma, in Pogačnik: Vijolice in trn. Preprostost Sloškove besede je bila na toplejša v prvi točki. — Iz Prešerna sta uprizarila Novo pisarjo Grošelj L. in Leskovic St. I. Pengov jebral Ričita in Stare M. Uvod h Krstu. Nova pisarja je bila originalno zamišljena in z drastičnim realističnim humorjem podana. Če bi bili še nekateri pisarjevi poudarki nešli pravi vzrok, bi bila ta točka dovršena; tako je bil Ričič pravi, res umetniški vrh večera. Na enak način so bile točke, ki so bile posvečene Cankarju. Leskovic St. je bral Njen grob, prečesljivo ljubezen sina do matere, I. Pengov in L. Grošelj sta podala sceno: Hlapec Jernej in potepuh, s pravim umevanjem vsebine. Za sklen je bral M. Stare: Konec (Podoba iz sanj). Bil je res lep zakrožen večer, ki je v kratkih točkah podal bistveno vsebino vsakega izmed treh slavljencev. Med posameznimi oddelki so igrali Wagnerjevo Arjo iz »Lohengrina«, Schubertov: Adagio in Andante. — Proslavi je prisostvoval tudi gosp. knezoški.

Eiffelov stolp — v nevarnosti!

Svetovnoznani Eiffelov stolp v Parizu že močno rjavi; poleg tega se pa baje temelji pogrezajo in se že govori, da ga bo treba podreti. Zgradil ga je francoski inženir Gustav Eiffel (roj. 1832) za pariško svetovno razstavo. Gradili so ga od 1886 do 1889; porabili so zanj 7000 ton železa, stal je 8 milijonov frankov. Visok je 300 m.

Kupi srečko v korist naših študentov!

Kriza naše lesne industrije.

— Iz vsega tega sledi, je zaključil John Mangles, da jim ne smemo priti v roke. Upajmo tudi, da bo prej ali slej krščanstvo odpravilo to grozno navado.

— Da, upajmo, je odgovoril Paganel, vendar pa mi lahko verjamete, da se bo divjak, ki je okusil človeško meso, le s težavo odvil. Če hočete, vam povem dveje značilnih dogodbe.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 predvojitih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv. Kazan. volčji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din
20. zv.: Kralji zora, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

in povoljno. Glede Argentinije vtraja Vatikani na svojem stališču glede imenovanja magr. Andreja za škofa v Buenos Ayres. Do Francoske je bilo razmerje še splošno bolj napeto; v tem delikatnem položaju igra kardinal Ceretti zelo spretno diplomatsko vlogo. Razmerje do Italije je bilo splošno bolj mirno kot prejšnja leta. Največjo aktivnost je pokazala kongregacija sv. obredov, ki je pripravila 6 kanonizacij in številne beatifikacije. V tem letu sta bila tudi dva konistorija, v katerih je bilo imenovanih 6 novih kardinalov. Vseh kardinalov je sedaj 69. Posebno važna je bila tudi proslava 1600 letnice nicejskega cerkvenega zbora.

Kardinal P. Gasparri, tajnik sv. stolice, bo svoje težko mesto pustil. Njegov naslednik bo najbrže izvrsten diplomat kardinal Ceretti, dosednji pariški nuncij.

Univerzitetna knjižnica v Luvenu. Gradnja velikanškega novega poslopja za knjižnico katoliške univerze v Luvenu v Belgiji, ki so ga bili Nemci v svetovni vojni zažgali, se bliža dovršitvi. Celo poslopje bo imelo obliko četverokotne stavbe s centralnim dvoriščem v flamskem stilu iz 17. stoletja. Načrte je napravil neki ameriški arhitekt, ki je že v Zedinjenih državah zgradil nekaj največjih knjižničnih poslopij. Prostor bo v knjižnici za 1 milijon zvezkov. Zgradba je darilo ameriškega naroda, ki je potem narodne subskripcije že nabral nad 1 milijon dolarjev. Da ne bi bila ta vsota le dar nek terih bogatašev, je pogoj, da ne sme nihče več podpisati kot 1 € r.

Šolsko vprašanje v Nemčiji. Sedaj ima Nemčija šolski zakon iz leta 1919. Zakon predstavlja kompromis med socialisti in centromom in sicer so po njem redne šole nevrtralne, izredne pa konfesijske. Pripravlja pa se nov zakon, ki bo bolj v skladu z vero in bo najbrže napravil vse šole za konfesijske. V severnih krajih bodo tedaj bolj protestantske šole, ker je tam večina protestantov, v srednji in južni Nemčiji pa katoliške. V take šole bodo lahko zahrejali tudi otroci drugih svetovnih naziranj in bo svoboda naziranja zavarovana. Kar tiče knjig in drugo, bodo vedno konsultirali cerkvene oblasti.

Naznanila

Kat. prosvetno društvo v Sp. Šiški naznanja svojim članom, da se vrši izredni občni zbor v ponedeljek 25. jan. ob pol osmih zvečer v samostanski dvorani. K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo drž. poljejskih nameščenec v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v sredo dne 3. februarja t. l. ob 16. uri v sobi skurine kuhinje na posteljski straži, v četlek dne 4. februarja ob 19. pa v salonu kavarne »Leon« v Kolodvorski ulici št. 29 kamor se vabijo osebe, vpokojeni člani in določeni delegati podružnic. — Predsedstvo.

Vabilo na glavno skupščino društva »Pravniki«. XXXVI. redna glavna skupščina društva »Pravniki« se bo vršila na dan 1. februarja 1926 v sobi št. 79 sodne palače v Ljubljani ob 5. uri popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo odbora in preglednikov. 2. Volitve odbora in preglednikov. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pevsko društvo »Skrjanček« v Smarjem ob Savi priredi v nedeljo dne 24. januarja 1926 ob pol treh popoldne v Pevskem domu igro »Bela vrtnica«. Slika iz življenja v širih dejanjih. — Odbor.

Društvo »Treznost« v Ljubljani ima v torek dne 19. t. m. ob 18. uri redno sejo v brezalkoholni točilnici. Dnevni red: Določitev dela sekcijam. Udeležba za odbor obvezna.

Društvo nižjih državnih nameščenec za Slovenijo. V interesu vseh drž. nameščenec Vas poziva odbor, da čimprej poravnate članarino in posmrtnino. Dolžnost vsakega tovariša člana je, da se društveremu pozivu odzove in še ne vlačeni tovariši priglase kot člani društva. — Odbor.

Podpirajte naše diake.

Vremensko poročilo

dne 18. januarja 1926.

Kraj	Cas	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga v %	Veter	Oblačnos	Padavine v mm
Ljubljana	7	756.6	— 2.8	95	seves	1/4	6.1
	14	758.0	— 0.0	80	sever	1/4	—
	21	762.3	— 1.2	86	sev. vzh.	1/4	—
Maribor	7						
Zagreb	7	757.0	— 3.0	94	sev. vzh.	1/4	—
Belgrad	7						
Sarajevo	7						
Praga	7	757.0	— 9.0	—	jug. zah.	megla	—
Dunaj	7						
Inomost	7						

Barometer je reduciran na morsko gladino.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Seisburgova ulica št. 6/I, telefon števil. 950

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko.

SLUŽKINJO z dobr. pri-
devali, pošteno marljivo
in snažno, se sprejme k
2 oseb. in mal. otroku.
Ponudbe na upravo pod:
»Zanesljiva« št. 377.

Prodajalica

dobro moč, vajena meš-
ne stroje, išče službo.
Gre v mesto ali na de-
želo. — Naslov se izve v
upravi lista pod št. 325.

Za oskrbovanje društven.
prostorov v Ljubljani se
takoj sprejme v službo
zanesljiv in popolnoma

ZDRAV SLUGA.

Služba celodnevna, plača
stalna, brez hrane in sta-
novanja. Pismene ponudbe
s točnimi osebni podatki
in referencami pod
šifro: »Sluga« ra Aloja
Company, Ljubljana.

KLJUČAVNICAR

išče mesta, zmožen tudi
kot delovodja. Ponudbe
pod: »Izveščane« na upr.

Prodajalica

dobro in zanesljiva moč,
vajena meš. stroje, želi
premeniti mesto. — Naslov
v upravi lista pod št. 311.

Krojaš: i pomočnik

s parletno pomočniško
dobo v mestu, išče prim.
mesta za takojšnji nastop
bodisi v mestu ali na de-
želi. Oglase cenj. moj-
strov na naslov: Franc
Lovko, Cerknica 31 pri
Rakeku. 378

KLAVIR

zelo dobro o-
hranjen, dober glas, radi
razmer ceno naprodam. —
Naslov v upravi: št. 325.

Meblov. soba

v sredini mesta se odda.
Naslov v upravi: št. 3391

Spalnica

elegantno, moderno, belo
emajirano, po nizki ceni
prodam. — IG. REPŠE,
Poljanska c. 21, Ljubljana

Stanovanje

v mestu, 2 sobi, kuhinja
in pritlikline, išče vpo-
ročnik. Ima pravo do
stanovanja. Plača za po-
leta naprej. — Naslov pri
upravnistvu pod št. 282.

Suha drva

se prodajajo v polnih ali
žagani. Postavilo se tudi
na dom. — LJUBLJANA,
Dolencjeva cesta št. 5.

PREČITANI časopisi

razni domači in inozem-
ski, kakor tudi ilustrirani,
se vsak dan ceno
oddajo. — Kje, pove upra-
va lista pod št. 330.

1000 komadov borovih,

smrekovih in jelkovih
brzcojavnih DROGOV
dolžina 8—12 m, debelina
10 do 15 cm na tankem
koncu naprodam. Ponudbe
pod: »Drogi« št. 375
na upravo »Slovenca«.

Želez. blagajna

prodajalniška oprava, iz-
ložbene omarice in peč
radi selitve poceni na-
prodam. — F. MERSOL,
Mestni trg 18, Ljubljana.

Psica ovčarka,

dobra čuvajka, 3 leta sta-
ra, naprodam za 600 Din.
K. Čeč, Ljubljana, Gru-
berjevo nabrežje 6.

DRVA - CEBIN

Volova ulica 111. — Telefon 56

IMAM VELKO

starih cunj

naprodam, pripravljen za
načelnjo nakupovanje za
kako trdiko. — Naslov v
upravi lista pod št. 301.

Kuhinjsko emajlirano

posodo

vseh vrst in dr potreb-
ščine, dobite naiceneje
pri trdiki: A. VICEJ,
Maribor, Glavni trg št. 5.

Iščo se v najem ali nakup

proti plačilu v obliki
dobro pianino ali kratk
GLASOVIR.

Prijazne ponudbe z na-
vedbo najemnine ali cene
radi selitve poceni na-
prodam. — F. MERSOL,
Mestni trg 18, Ljubljana.

Zelo dobro vpeljana in
izvrstno vepavajoča

gostilna

v Mariboru

se radi bolezn lastnika
takoj proda ali odda v
najem. Samo resni re-
fleksanti z gotovino naj
naj se obrnejo na Oglasa-
zvod Kovačič, Maribor
Slomškov trg 10. 194

ALOJZI BERNIK

Škofja Loka 54. priporoča
veliko zalogo rožnih

GLAVNIKOV

Lastna izdelovalnica Do-
bro blago, cene zmerne

PERJE!

kokešje, purje, račje,
gosje in gosji PUH,
prodaja in razpošilja
po najnižji ceni

E. VAJDA

Čakovec, Medjimurje

Naprodaj več

težkih sani.

IVAN KURALT, vačeri
mlin — Domžale. 319

Seno,

jamčeno slad-
večji množini — franko
Jabočnik, novi, 50 hl.
vačon. — Ponudbe na:
Josić Radman, trgovina,
Kršakova — Bečice. 236

Prodajam:

hmeljeve
drogove,
prekove, dva vačona
Brazovne drogove, okoli
100 kom. Dva bukova,
suha, 80 m³. Kofe, kosta-
njevo, za vinograd, več
tisoč. Ogje, kostonjevo
in bukovo, po naročilu
Jabočnik, novi, 50 hl.
Vino, novo in staro 40 hl.
JOŽEF KRANJC, PTUJ,
Ljutomerska cesta 18.

VESELJE

vsakega knjigovodje so
lepo in pregledno črtne po-
slovne knjige v trpežni
vezavi, ki jih izdeluje:

KNIGOVEDZNICA K. T. D.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 6/II.

Kostanjeva drva

za tanin kupuje stalno in presi oferte z
navedbo nakladalne postaje in množine

Ernest Marinc — Celje

Zrinsko-Frankopanska ulica št. 4.

Polzvedovanja

Izgubila se je v petek dne 15. t. m. pri kon-
certu v »Unionu« ali do Vegove ulice zlata zapon-
ka. Prosi se, da se vrne proti nagradi. Naslov po-
ve uprava.

Zašvale

Sv. Jurij ob južni žel. Ob priliki poroke pri
mlinarju Novaku v Vrhnem je nabral g. Drofenik
za uboge učenke tukajšnje dekliske šole 90 Din,
ki jih je še potem sam dopolnil na 100 Din. Za to
se mu šol. upraviteljstvo v imenu obdarjenih naj-
pristneje zahvaljuje.

Nainovejši modni listi

SO IZŠLI za krojače in šivilje s priloženo veliko
tablo za leto 1926 z risbo za gospe, gospode, vo-
jake, šolarje in športne stvari. Velikost table je
100 cm dolžina in 70 cm širina. Priloženi zvezek
s slovenskim krojnim poukom, po katerem more
vsak krojač ali šivilja napraviti kroj po podobi ali
naročiti kroj po številki. Cena abonoma za 1 vel.
podobo, 5 malih in zvezki polletno 120 Din. Dne
29. januarja pričetek novega tečaja za šivilje.
Vsaka šivilja ali nešivilja se nauči tekom tečaja
izrezati kroj po vsaki podobi. Vpisovanje od 16.
januarja celodnevno. Revnejšim ugodni plačilni
pogoji. — Naj vsak pazi na točen naslov!

Od min. za trg. in obrt konc. krojna

šola, Stari trg št. 19, Ljubljana.

40% popusta 40%

Elektro-motorji

elektr. lestenel, svetilke (ampel),
žarnice, radio-aparate in materijal

Elektro-Company

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Izjava.

Podpisana s tem izjavljam, da so vse
govorice, ki sem jih raztrosila o go-
spej ALOJZIJI POTOČNIK, neosnovane ter se ji
zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. 373

TEREZIJA ZALOKAR.

V globoki žalosti naznanjam v svojem
in v imenu vseh sorodnikov, da je danes
mirno v Gospodu zaspal naš iskrenoljub-
ljani oče, stari oče in tast, gospod

Ivan Miklič
posestnik.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo
zjutraj v Čatežu pri Vel. Loki.

Ljubljana, dne 18. januarja 1926.

MATKO MIKLICH,
žel knjigovodstva drž. železnice.

Potrti globoke žalosti javljam vsem sorodnikom in znancem pretužno vest,
da je naša nad vse ljubljena soproga, mama, stara mama, teta in tašča, gospa

Genovefa Žuraj, roj. Mravljak

po kratki, mukepolni bolezni v nedeljo, dne 17. januarja 1926 ob 1/2 6 zjutraj v 53.
letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne se vrši v torek 19. januarja ob 3 popoldne od hiše žalosti
na tukajšnje pokopališče.

Slov. Bistrica, dne 18. januarja 1926.

Žalujoči ostali.

Žito, moka, koruza
na debelo
najceneje pri
Žitnem zavodu, Ljubljana.
Telefon 213.